หนังสือชุด
ครูปฐมวัย
หัวใจแม่

แม่ครู พา คิด อ่าน เขียน

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
โครงการสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม (ครูหัวใจใหม่) สถาบันอาศรมศิลป์

หนังสือชุด
ครูชุมวัย หัวใจแม่

โครงการสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม (ครูหัวใจใหม่)
โครงการความร่วมมือระหว่างกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และ สถาบันอาศรมศิลป์

ชื่อหนังสือ **แม่ครูพาคิด อ่าน เขียน**
จัดทำโดย สำนักพิมพ์สานอักษร โรงเรียนรุ่งอรุณ

บรรณาธิการ	เกื้อกมล นิยม
เรื่อง	เกื้อกมล นิยม ศิริลักษ์ พุทธโคตร
ภาพ	
ภาพถ่าย	เกื้อกมล นิยม ส่วนสื่อสารองค์กร โรงเรียนรุ่งอรุณ
ภาพประกอบ	อรุณโรจน์ รัตนพันธ์
ออกแบบจัดรูปเล่ม	อรุณโรจน์ รัตนพันธ์
พิสูจน์อักษร	ศิริลักษ์ พุทธโคตร ภาวิดา คำสัตย์
เผยแพร่	ตุลาคม ๒๕๖๑

ขอบคุณที่ปรึกษาด้านข้อมูล

- ผศ.ดร.ปนัดดา ธนเศรษฐกร
  อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
- คุณระพีพรรณ พัฒนเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือเด็ก
  อดีตบรรณาธิการสำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก
- เมริษา ยอดมณฑป นักจิตวิทยาเด็ก เจ้าของเพจตามใจนักจิตวิทยา

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ โดย กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

คำนำ

ช่วงปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่สำคัญของการบ่มเพาะ และวางรากฐานสำคัญของชีวิต ที่จะนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคมที่สมดุล

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพ และมีคุณภาพได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็ก ทั้ง พ่อ แม่ ครู เข้าใจในธรรมชาติเด็กอย่างแท้จริง

แล้วครู หรือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ทำอะไรหรืออย่างไรได้บ้าง?

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ยินดีและวางใจที่**สถาบันอาศรมศิลป์** ซึ่งมีภาคีเครือข่ายการทำงานด้านการศึกษาอย่างยาวนาน รับผลิตหนังสือชุด *“ครูปฐมวัยหัวใจแม่”* ทั้ง ๗ เล่มนี้ พร้อมสื่อวีดิทัศน์อีก ๑๐ ตอน ควบคู่กันไป ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือ ที่รวบรวมทั้งหลักการและวิธีการ เอาไว้อย่างครบถ้วน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย เพื่อให้ผู้ใหญ่ได้นำไปใช้ได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และถูกต้องตามหลักพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ซึ่งหนังสือ ๗ เล่มนี้ ประกอบไปด้วย ชุดกิจวัตรประจำวัน รากฐานการงานที่สำคัญเพื่อพัฒนาเด็ก (เล่ม ๑.แม่ครูพาทำงานครัว เล่ม ๒.แม่ครูพาทำงานบ้าน เล่ม ๓. แม่ครูพาทำงานสวน เล่ม ๔. แม่ครูพาคิดอ่านเขียน เล่ม ๕. แม่ครูพาเล่น) ชุดเพื่อพัฒนาครูและผู้ปกครอง (เล่ม ๖. ห้องเรียนพ่อแม่เลี้ยงลูกวิถีไทย และเล่ม ๗. แม่ครูหัวใจใหม่)

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อชุดนี้จะช่วยให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลเด็กตามพัฒนาการ และกระตุ้นให้ผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ตามวัยอย่างเป็นธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง มีสุขภาพแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ และจิตใจ

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่หนังสือชุดนี้ ขอบคุณภาคีเครือข่ายที่ร่วมแรงร่วมใจผลิตงานอันเป็นประโยชน์ไม่เพียงต่อวงการการศึกษา แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างอีกด้วย

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

คำนำ

หนังสือครูปฐมวัย....หัวใจแม่ หลอมรวมการเรียนรู้และกิจวัตรการดำรงชีวิตเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งตรงตามธรรมชาติของหลักการเรียนรู้ที่ว่า *"ชีวิตคือการเรียนรู้และการเรียนรู้คือชีวิต"*

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิถีนี้ เป็นการบูรณาการการเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเติบโตในวัยต่อมา และเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดำรงความเป็นอยู่ด้วยการพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องเริ่มต้นฝึกใหม่ ศักยภาพของนักการจัดการศึกษา ครู หรือ บุคลากรอื่นๆ ที่มีบทบาทการจัดการเรียนรู้ซึ่งมองเห็นการเรียนรู้ (Learning Visibility) และจัดโอกาสการเชื่อมโยงประสบการณ์จากภาคปฏิบัติ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการบันทึกเรื่องราวที่สามารถต่อยอดจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง ก่อให้เกิดเป็นเส้นสายทางเดินทางการเรียนรู้ เกิดผลงานการบันทึกหลากหลายอย่างเหมาะกับพัฒนาตามวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับ เช่น ในระดับปฐมวัย ครูหรือผู้ใหญ่ที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ พาคิดพาใคร่ครวญประสบการณ์ตรงด้านต่างๆ ที่ได้ลงมือปฏิบัติมาด้วยการพูดคุยบอกเล่า แล้วเชื่อมเข้าสู่การวาดภาพ ผู้ใหญ่ใจดีช่วยบันทึกสาระเนื้อหาที่เด็กต้องการสื่อสาร เกิดแฟ้มผลงานที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามการรับรู้และการนำเสนอของผู้เรียนแต่ละคน

สภาพการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการครบถ้วนทุกด้าน และทั้งยังส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างสมบูรณ์ จุดเชื่อมโยงของปลายประสาทเซลล์สมองแต่ละเซลล์ได้รับการกระตุ้นให้แข็งแรง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาสมรรถนะต่างๆ อย่างสมบูรณ์

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย สถาบันอาศรมศิลป์

สารบัญ

๑ บทนำ ๙

๑. กลไกการทำงานของภาษา ๑๐

๑.๑ เราใช้ภาษาทำอะไรบ้าง ๑๐

๑.๒ ภาษาเกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวม ๑๒

๑.๓ ทักษะทางภาษา และทักษะการคิด...สอนกันไม่ได้ ๑๔

๒. สร้างโอกาสให้เด็กสะสมประสบการณ์ทางภาษา ด้วยตัวเอง ๑๖

๒.๑ ผู้ใหญ่เข้าใจพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ๑๖

๒.๒ จัดสภาพแวดล้อมให้มีการพูด-คุย-อ่าน-ฟัง-ถาม-ทวน ๒๐

๓. อุปสรรคที่ขวางกั้นการสะสมประสบการณ์ทางภาษา ๒๖

๓.๑ ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจพัฒนาการภาษาจึงไม่เชื่อว่า
เด็กเรียนรู้ภาษาได้ด้วยตัวเอง ๒๖

๓.๒ ผู้ใหญ่ปิดโอกาสการสื่อสาร ๒๘

๓.๓ ทีวีและแทปเล็ต ๒๙

๒ บททำ ๓๕

๑. พูด คุย อ่าน ฟัง ถาม ทวน อย่างไร ๓๖

๑.๑ ผ่านการเล่น ๓๖

๑.๒ แบบลับคมภาษา ๔๐

๒. วิธีเลือกหนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นด้วย ๔๓

๒.๑ คำนึงถึงลักษณะหนังสือ ๔๓

๒.๒ คำนึงถึงความเหมาะสม ๕๐

๓. วิธีใช้หนังสือ ๕๖

๓.๑ วิธีถือ วิธีเปิด ๕๖

๓.๒ วิธีอ่าน ๕๘

๓ บทแม่ครู ๖๑

- บทบาทแม่ครู ๖๒
- สมองทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ๗๖
- คิด อ่าน เขียน เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ๗๘
- แบบสังเกตพัฒนาการ ๘๐

ภาคผนวก ๘๕

- พัฒนาการทางภาษาตามวัย ๘๖
- รายการหนังสือที่เหมาะกับเด็กเล็ก ๑๐๐

ภาคีเครือข่าย ๑๐๔

๑ บทนำ

เคยสงสัยไหมว่าภาษาคืออะไรกันแน่
เราใช้ภาษาทำอะไรบ้าง แล้วเด็กเล็กๆ เรียนรู้ภาษาเองได้อย่างไร
ทำไมพัฒนาการทางภาษา จึงเป็นสิ่งที่ **“สอน”** กันไม่ได้ **“เร่งรัด”** ก็ไม่ได้

๑. กลไกการทำงานของภาษา

๑.๑ เราใช้ภาษาทำอะไรบ้าง?

กระบวนการนี้เกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างอัตโนมัติ จนเราไม่ทันสังเกต และเกิดขึ้นเพื่อให้เรา *"ทำความเข้าใจ"* นั่นเอง ทั้ง **ทำความเข้าใจตนเอง และทำความเข้าใจโลก** ซึ่งก็คือ **วัตถุประสงค์ของการเรียนภาษานั่นเอง**

การระบุ ตีความ ต่อยอด และถ่ายทอด ทักษะเหล่านี้ล้วนอาศัย *"การคิด"* ทั้งสิ้น

ใช้ภาษาระบุ

ระบุทุกอย่างที่เราได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัส และรู้สึกนึกคิด

โดยการดึงจากประสบการณ์เดิมมาคิด

- เปรียบเทียบ
- เชื่อมโยง
- วิเคราะห์
- คาดเดา

ใช้ภาษาตีความ

เพื่อทำความเข้าใจต่อ

โดยการดึงจากประสบการณ์เดิมมาคิด

- เปรียบเทียบ
- เชื่อมโยง
- วิเคราะห์
- คาดเดา

ใช้ภาษาต่อยอด

เพื่อแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดยืดหยุ่น

โดยการดึงจากประสบการณ์เดิมมาคิด

- เปรียบเทียบ
- เชื่อมโยง
- วิเคราะห์
- คาดเดา
- เรียบเรียง

ใช้ภาษาถ่ายทอด

เพื่อสื่อสารกับผู้อื่น

โดยการดึงจากประสบการณ์เดิมมาคิด

- เรียบเรียง
- อธิบาย
- ยกตัวอย่าง

กระบวนการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า**ทักษะภาษา** กับ **ทักษะการคิด เป็นทักษะที่เนื่องกัน และ ต้องสะสมประสบการณ์มามากและหลากหลายพอ** ถึงจะนำออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ภาษาเกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวม

ภาษาไม่เคยเกิดขึ้นอย่างแยกส่วน

นอกจากทักษะการคิดกับภาษาจะเนื่องกันแล้ว ภาษายังเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงโลกกับเรา เรากับโลกอยู่ตลอดเวลา **เมื่อมีอะไรมากระทบประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเรา(HAND) สิ่งนั้นจะกระตุ้นเร้าให้สมองควานหา *“ความหมาย” (HEAD)*** ให้มันอย่างช่วยไม่ได้ เริ่มจากการระบุด้วย *“คำ”* จากนั้นเชื่อมโยงด้วย *“เรื่องราว”* **นำไปสู่ *“อารมณ์ ความรู้สึก ความเห็น”(HEART)*** ที่เรามีต่อสิ่งนั้นๆ ทำให้เรื่องนั้น *“มีความหมาย”* ติดแน่นอยู่กับตัวเราในที่สุด

ดังนั้นการสอนภาษาแบบแยกส่วน หรือไร้ความหมาย เช่น การสอนจำและเขียนตัวอักษร การสะกด การอ่านเป็นคำๆ จึงไม่มีความหมายใดๆ กับเด็กๆ เลย แต่**การให้เด็กได้หัดสร้างเรื่องราวเอง มีประสบการณ์ด้วยตัวเองผ่านทุกกิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นองค์รวม สมองร่างกาย จิตใจ ได้ทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่**

HEAD HAND HEART
จากชีวิตประจำวัน (การกิน)

HEAD
เรียนรู้คำ-ความหมาย ลักษณะกลมๆ
ได้กลิ่นก็รู้ว่าคือ **ส้ม** ลิ้นลิ้มรส **หวานอมเปรี้ยว**
จดจำเนื้อสัมผัส **รู้ว่ามีเมล็ด**

HAND
ฝึกทักษะการ**ปอก** ฝึกทักษะการ**กิน**
แยกแยะ เนื้อ น้ำ เมล็ด การ**คาย**เมล็ด

HEART
ระบุความรู้สึก**ชอบ ไม่ชอบ อร่อย ชื่นใจ สดชื่น**

HEAD HAND HEART
จากการเล่น

HEAD
จดจำ**ชื่อ**เพื่อน ชื่ออุปกรณ์ที่ใช้เล่น
วิธีเล่น ลำดับขั้นตอนการเล่น

HAND
ฝึกทักษะการสื่อสารจากความรู้สึกนึกคิด
เพื่อบอกความต้องการกับเพื่อน

HEART
ยิ่งสนุก ยิ่ง**อยากพูดสื่อสาร**กับเพื่อน

HEAD HAND HEART
จากการฟังนิทาน

HEAD
ตาเห็นรูป ตีความจากภาพ,
หูฟังเสียง ตีความภาษา,
จดจำคำ-ความหมาย

HAND
ฝึกเปิดหนังสือ ฝึกกวาดสายตามอง
การลำดับเรื่อง สังเกตการขยับปากเปล่งเสียงตามผู้ใหญ่

HEART
มีความรู้สึกร่วมกับเรื่องราว มีแรงจูงใจ **อยากอ่าน**
หนังสือ **อยากพูด**แสดงความคิดเห็น รักการอ่าน

๑.๓ ทักษะภาษาและทักษะการคิดสอนกันไม่ได้

ทักษะภาษาและทักษะการคิดเป็นสัญชาตญาณตามธรรมชาติของมนุษย์ เหมือนการเดิน การบอกให้เด็ก *“ยกเท้านะลูก” “เอ้า ก้าวขวา”* ฯลฯ ไม่ได้ช่วยให้เด็กเดินได้เลย เด็กจะเดินได้ก็ต่อเมื่อเขาค่อยๆ พัฒนาการกล้ามเนื้อแต่ละส่วนให้แข็งแรง ตั้งแต่การพลิก ชันคอ ลุกนั่ง ลองเกาะ ลองยืน ล้มและลุกครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดก็เดินได้

ทักษะภาษาและทักษะการคิดก็เช่นกัน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ **เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง** จะต่างกันนิดหน่อยตรงที่ว่าพัฒนาการภาษาและความคิดเป็นทักษะขั้นสูงที่ซับซ้อนของมนุษย์ ต้องผ่านการซึมซับสะสมจากผู้ใหญ่รอบตัวนานกว่าการเดินมากนัก เพราะฉะนั้น **ในช่วง ๐-๗ ปี จึงเป็นช่วงที่เด็กต้องสะสมทักษะภาษาและทักษะการคิด จนกลไกการทำความเข้าใจตนเองและโลกเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ** เป็นฐานให้เกิดการอ่านและเขียนอย่างแตกฉานนั่นเอง

๒. สร้างโอกาสให้เด็ก สะสมประสบการณ์ทางภาษา ด้วยตัวเอง

๒.๑ ผู้ใหญ่เข้าใจพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

ก่อนอื่นเราต้องเชื่อมั่นว่า เด็กสามารถสร้างทักษะการคิดและภาษาได้ด้วยตนเอง จากนั้นต้องเข้าใจขั้นของพัฒนาการทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยแล้วผู้ใหญ่ก็จะไม่คาดหวังอะไรที่สูงเกินไป แต่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่ท้าทายการใช้ภาษาของเด็กๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการที่พอเหมาะพอดีกับวัยนั้นๆ ด้วย(ดูตารางพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ที่ภาคผนวก)

นี่เราชอบเรื่องนี้
สนุกดีนะ เสือร้อนก็เลยถอดเสื้อ
ตอนหลังหมูก็มาเอา
เสื้อเสือไปใส่หลอกสัตว์ตัวอื่นๆ
ฮะฮะฮะ
ตีความจากภาพ
เรียนรู้ตัวอักษร
ลำดับเรื่องได้
ถ้าสังเกตให้ดีๆ พวกเขาก็มีพัฒนาการทางภาษา
และการคิดอยู่ตลอดเวลาเลยล่ะค่ะ

๒.๒ จัดสภาพแวดล้อมให้มีการ พูด-คุย-อ่าน-ฟัง-ถาม-ทวน

ทำให้เด็กได้ฝึก *“รับสาร” “ส่งสาร”* ตลอดเวลา

การรับสาร ส่งสาร จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของภาษา ซึ่งก็คือ *“การทำความเข้าใจ”* นั่นเอง

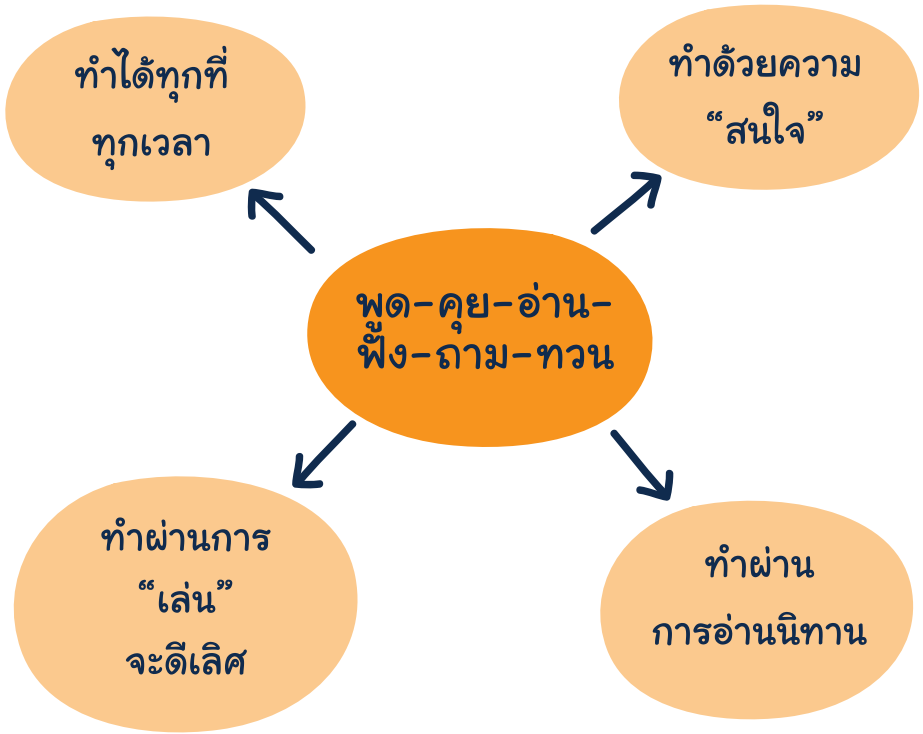

ทำได้ทุกที่ ทุกเวลา

ไม่ว่าจะในกิจวัตรประจำวัน ระหว่างการเดินทาง จะช่วงอารมณ์ดี หรือ อารมณ์เสีย ก็ได้สื่อสารตลอดเวลา แม้ในขณะเสียใจ เด็กเรียนรู้อารมณ์ ระบายความรู้สึกออกมาทางภาษา ผู้ใหญ่เป็นผู้ฟังที่ดี ช่วยให้คำศัพท์ที่ตรงกับอารมณ์ของเด็กในขณะนั้นอย่างถูกจังหวะ เด็กจะเรียนรู้คำที่เป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น

ทำด้วยความ “สนใจ”

เด็กยังพูดไม่ค่อยรู้เรื่อง เราอย่าเพิ่งตัดสิน หรือสอนอะไร เพียงแค่สนทนากับเด็กอย่างสนใจ ใส่ใจ ช่วยฟัง ถาม ทวน ให้เขาหาความหมาย เรียบเรียง สิ่งที่ต้องการสื่อสารด้วยตนเอง

ทำผ่านการ “เล่น” จะดีเลิศ

เพราะ สนุก! พอสนุกแล้วก็จะเล่นต่อเนื่องซึ่งก็จะทำให้การใช้ภาษามีความต่อเนื่องไปด้วย ซึ่งความต่อเนื่องนี้จะช่วยให้เด็กได้ลองผิดลองถูก นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์ยังมีความขัดแย้ง ท้าทายให้เกิดการคิดพลิกแพลง แก้ปัญหา ด้วยภาษา เกิดเป็นทักษะการใช้ความคิดและภาษาที่คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น

ทำผ่านการอ่านนิทาน

คุณครูคนไหนพูดน้อย คุยไม่เก่ง เชิญทางนี้เลยค่ะ นิทานจะเป็นตัวช่วยชั้นดีที่สร้างให้เกิดการ พูด คุย อ่าน ฟัง ถาม ทวน โดยอัตโนมัติและเป็นธรรมชาติ

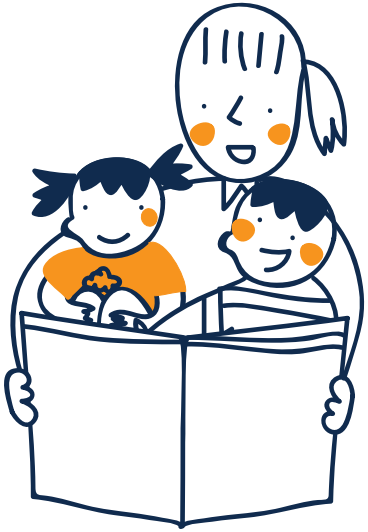

มาดูกันค่ะว่าหนังสือช่วยอะไรได้บ้าง →

“หนังสือ” ตัวช่วยในการสร้างโอกาส ให้เด็กสะสมประสบการณ์ทางภาษา

หนังสือเป็น **ตัวช่วยที่ยอดเยี่ยม** ในการสร้างโอกาสในการ *“รับสาร”* และ *“สื่อสาร”* ให้เด็กๆ แถมยัง **ใช้ง่าย** มากๆ สำหรับคุณครู

เตรียมการง่าย

แค่หยิบ
หนังสือมาอ่าน

จัดการห้องง่าย

เพราะหนังสือดึงดูดเด็กได้ดี
ทำให้เด็กนิ่ง

ช่วยเป็นคลังภาษาที่ดี

ทั้งคำศัพท์ การเรียบเรียง เล่าเรื่อง ฯลฯ
เด็กซึมซับสะสมเป็นตัวอย่างได้
โดยเฉพาะเด็กที่มาจากครอบครัว
ที่แตกแยก หรือชนกลุ่มน้อย

ใช้ง่าย

เพราะแค่อ่านตาม
ตัวหนังสือ

ช่วยผู้ใหญ่ที่พูดไม่เก่ง

สำหรับคุณครูที่พูดไม่เก่ง
ใช้การเล่านิทานแทนไปเลยค่ะ
แล้วจะคุยเรื่องนิทานกันต่อ
ได้อีกนานเลย

ง่ายที่จะต่อยอด

เป็นบทสนทนา
หรือกิจกรรมอื่นๆ

ช่วย เป็นประสบการณ์หายาก

หนังสือหลายๆ เล่ม นำเสนอเรื่องราว
เหตุการณ์ที่เด็กอาจไม่ได้เจอในชีวิตจริง
ทำให้เด็กได้รับรู้ทั้งเรื่องราว
ทั้งการคิดและการใช้ภาษาใหม่ๆ ที่หลากหลาย

เมื่อเด็กสนุก **เด็กจะซึมซับ**
ภาษาจากหนังสืออย่าง
ง่ายดาย ครูไม่ต้องสอน

๓. อุปสรรคที่ขวางกั้นการสะสมประสบการณ์ทางภาษา

๓.๑ ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจพัฒนาการภาษา จึงไม่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาได้ด้วยตนเอง

ดังนั้น

- **เรามักจะ...** ***“สอน”*** **เด็ก ด้วยการบอก สั่ง เกือบทั้งหมด** แทนที่จะเปิดโอกาสให้เด็กได้ รับสาร และ สื่อสาร
- **เรามักจะ... เร่งสอนอ่าน เขียน** เพราะไม่รู้ว่าเด็กต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาในช่วง ๐-๗ ปี **ทำให้เด็กใช้แค่สมองส่วนจำแต่ไม่ได้ฝึกใช้กระบวนการคิดที่จะพาไปสู่** ***“การทำความเข้าใจ”*** ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของภาษาเลย เด็กจึงอ่านไม่แตก คิดไม่เป็น ไม่มีแรงจูงใจในการสื่อสาร

- **เรามักจะ...ใช้การสอนแบบแยกส่วน** เช่น การคัดตัวอักษร การสะกด ที่ล้วน **ใช้ความจำ ไม่ใช่การ** ***“ทำความเข้าใจ”*** จึงไปไม่ถึงเป้าหมายหลักของภาษา

- **เรามักจะ...ทำลายแรงจูงใจที่อยากจะสื่อสาร อ่าน เขียน ของเด็กเสียเอง** เพราะการใช้ความจำเหล่านี้เหนื่อยมาก และทำให้ภาษาเป็นเรื่องยากแถมไม่มีความหมายอะไรกับเด็ก

๓.๒ ผู้ใหญ่ปิดโอกาสการสื่อสาร

ด้วยการตัดบท ตัดรำคาญ ตัดสิน = ตัดช่องทางการสื่อสาร

นอกจากพัฒนาการด้านภาษาและความคิดจะถูกยับยั้งแล้ว พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมก็จะช้าด้วยเช่นกัน เพราะไม่มีช่องทางการสื่อสารให้เด็กได้ทำความเข้าใจอารมณ์ตนเอง และผู้อื่น หรือระบายความคับข้องใจออกมา

๓.๓ ทีวีและแทปเล็ต

เป็นการสื่อสารทางเดียว เพราะเป็นสื่อที่มีความเร็วสูง สมองต้องหยุดการทำทุกอย่างเพื่อมา *“รับสาร”* ที่รวดเร็วเหล่านั้นเพียงอย่างเดียว ทำให้เราเห็นภาพเด็กๆ นั่งเป็นผีดิบ ถูกหน้าจอดูดวิญญาณอยู่บ่อยๆ เด็กจะจำได้แต่เพียงภาษา/เสียงที่ตัวการ์ตูนใช้ ซึ่งมักมีแต่อารมณ์แต่ไม่ค่อยมีที่มาที่ไป ถ้าติดมากๆ จะนำไปสู่สภาวะสมาธิสั้นได้ง่าย ฟังคนอื่นไม่เป็น เรียนไม่ได้ เข้าสังคมก็ยาก

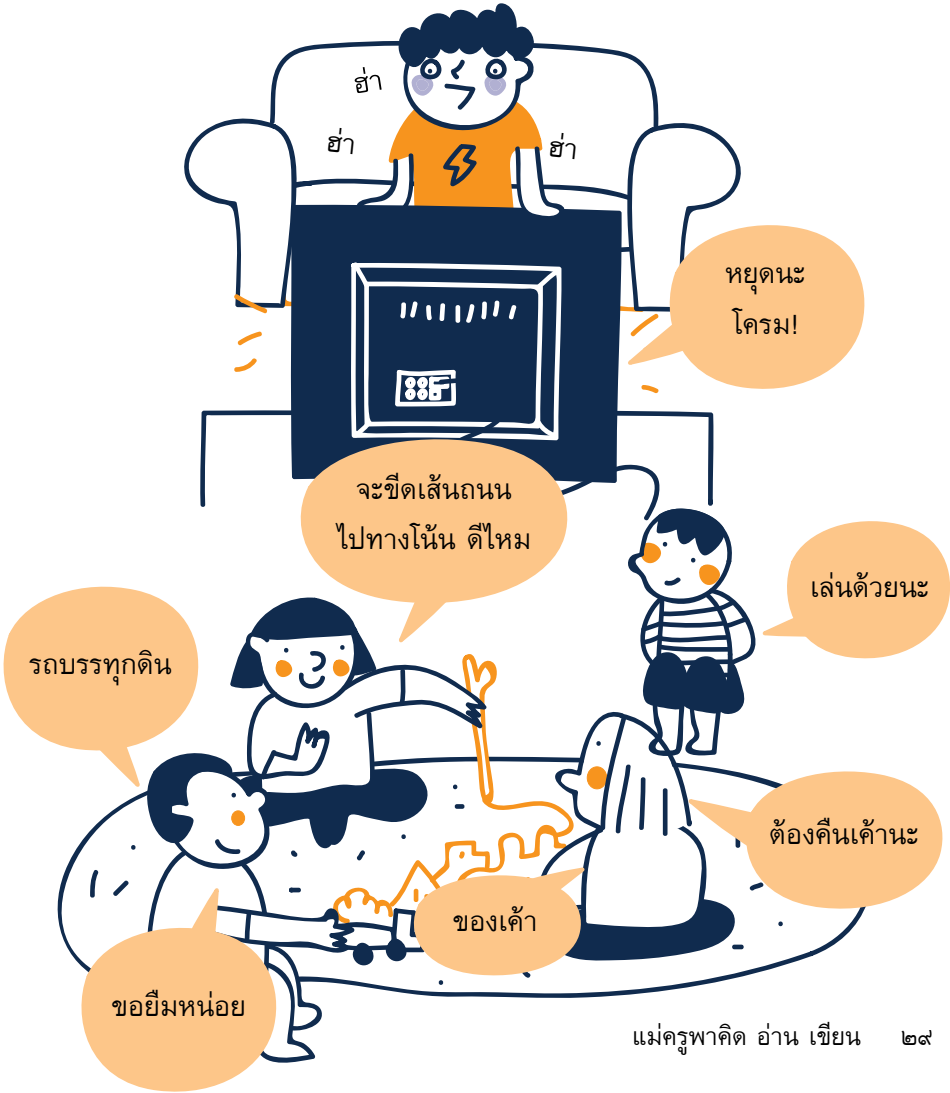

ยิ่งเร่ง ยิ่งส่งผลเสีย

เพราะการเร่งอ่าน เร่งเขียน ใช้แค่ความจำอย่างเดียว ไม่ได้ใช้ความเข้าใจ เด็กเสียเวลาไปกับการสะกด บางคำเด็กอาจจะสะกดได้ แต่สมองยังไม่พร้อม สมองล้า **จึงไม่มีที่เหลือที่จะทำความเข้าใจ**

บางครั้งเราอาจได้ยินเสียงเด็กอ่านนิทานให้ฟังทั้งเล่มจนจบ แต่พอถามถึงเรื่องที่อ่าน เด็กตอบไม่ได้ไม่เข้าใจ ที่สำคัญเด็กพยายามอ่านให้ได้เพราะผู้ใหญ่ให้คำชม

"ถ้าเรามองว่า การอ่านออก เขียนได้ เป็นแค่การสะกดคำที่ถูกต้อง แล้วข้ามผ่านการรู้ความหมาย การตีความ การอ่านให้แตกฉาน ด้วยการเร่งให้เขียนตั้งแต่เด็ก เท่ากับกำลังฝึกสมองเด็กให้ใช้แต่การจำ แต่ไม่ได้ฝึกให้สมองทำงานร่วมกัน"

ผศ.ดร.ปนัดดา ธนเศรษฐกร
อาจารย์ประจำสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
มหาวิทยาลัยมหิดล

ความเก่งที่ส่งผลดีแค่ระยะสั้น แต่ส่งผลเสียระยะยาว

พ่อแม่มักดีใจที่เห็นลูกอ่านหนังสือเก่ง บวกลบเลขได้ตั้งแต่อนุบาล แต่มีงานวิจัยบอกไว้มากมายว่า

- สมองของเด็กวัยนี้ ยังไม่พร้อมสำหรับการเรียน เขียน อ่าน
- เด็กเรียนรู้ได้ดีผ่านการลงมือทำ
- งานวิจัยหลายชิ้นชี้ว่าการเล่นในช่วงปฐมวัยส่งผลดีต่อการเรียนวิชาการในระยะยาว

งานวิจัยในเยอรมันนีพบว่า... เด็กกลุ่มที่เร่งเรียนได้เปรียบด้านวิชาการแค่ระยะแรก แต่พอถึงเกรด ๔ **เด็กกลุ่มที่เรียนผ่านการเล่นกลับเก่งกว่าในทุกด้าน** โดยเฉพาะการอ่าน และ คณิตศาสตร์ และมีการปรับตัวทางสังคมและอารมณ์ดีกว่า

ข้อมูล: Reading Instruction in Kindergarten: Little to Gain and Much to Lose

งานวิจัยของนิวซีแลนด์พบว่า...เด็กที่เริ่มเรียนก่อน ไม่ได้มีทักษะการอ่านที่ดีกว่าและบ้างก็แย่กว่า เมื่ออายุ ๑๑ ปี **ไม่มีความต่าง**ระหว่างเด็กที่เริ่มเรียนตอน ๕ ขวบ และ ๗ ขวบ **แต่เด็กที่เริ่มเรียนก่อนมีเจตคติต่อการอ่านและมีความเข้าใจภาษาแย่กว่า**

ข้อมูล: FB: นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

งานวิจัยในอเมริกาพบว่า เมื่ออายุ ๑๕ และ ๒๓ ปี **เด็กที่มาจากโรงเรียนอนุบาลเน้นวิชาการ มีปัญหาด้านสังคม และมีประวัติทำผิดทางอาญาสูงกว่า**เด็กจากโรงเรียนอนุบาลที่เน้นการเล่นอย่างเห็นได้ชัด

ข้อมูล: Reading Instruction in Kindergarten: Little to Gain and Much to Lose

๓ ขวบ จะเร่งให้เก่งอย่างไรก็ได้ แต่ผลเสียในอนาคตคาดเดาไม่ได้

๗-๘ ขวบ พร้อมทั้งสมองและจิตใจที่จะเรียนหนังสือ

๒ บททำ

๑. พูด-คุย-อ่าน-ฟัง-ถาม-ทวน อย่างไรดี?

๑.๑ ผ่านการเล่น

แม้ว่าเราจะสามารถ พูด คุย อ่าน ฟัง ถาม ทวน กับเด็กได้ทุกที่ทุกเวลา แต่เวลาไหนก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าเวลา *“เล่น”*
เล่นกับเพื่อน/ผู้ใหญ่

“เล่น” กับคน

“เล่น” กับหนังสือ

- ก่อนฟัง เรียกความนิ่งจากเด็กก่อน เพื่อจะได้ฟังอย่างมีสมาธิทำให้สมองได้พัฒนากระบวนการคิดอย่างเต็มที่

- ถ้าเด็กถาม ครูไม่ต้องรีบตอบในทันที แต่ย้อนถามชวนคิดชวนเล่น

- เมื่อเห็นเด็กบางคนอยากอ่านเอง ครูจัดการอ่านแบบกลุ่มย่อย มีหนังสือที่อ่านง่ายๆ ให้เด็กทุกคน และอ่านแบบชี้นิ้วไปตามตัวหนังสือที่อ่าน ให้เด็กชี้ตาม

- เด็กจะติดใจการฟังนิทาน ผลัดให้เด็กได้เลือกนิทานที่ครูจะเล่า สร้างมุมนิทานในห้องให้เด็กได้หยิบอ่านเอง

- เลือกหนังสือที่ดี เพราะจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดที่แยบคายหลากหลาย และยืดหยุ่น มากขึ้นไปอีก (ดูลักษณะหนังสือดีในข้อ ๒)

- ครูต้องสนุกก่อน เลือกหนังสือที่สนุก ไม่ใช่สั่งสอน

- จำไว้ว่าเป็นการเล่นด้วยความคิดแทนที่จะเล่นทางกายภาพ

- อ่านให้ฟังโดยไม่ต้องอธิบาย ยิ่งอธิบาย เด็กก็ยิ่งไม่ได้เล่น ไม่ได้สนุกกับการคิดด้วยตัวเอง

- หลังการฟังนิทาน ชวนพูด คุย ถามทวน เด็กจะได้ทั้งทวนความเข้าใจตนเอง และแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดระหว่างเพื่อนในห้อง

๑.๒ แบบลับคมภาษา

ระหว่างที่เราเล่นกับเขา แน่นอนว่าต้องมีการใช้ภาษาเกิดขึ้นมากมาย แล้วภาษาที่เราจะใช้กับเขาต้องมีลักษณะอย่างไรล่ะ?

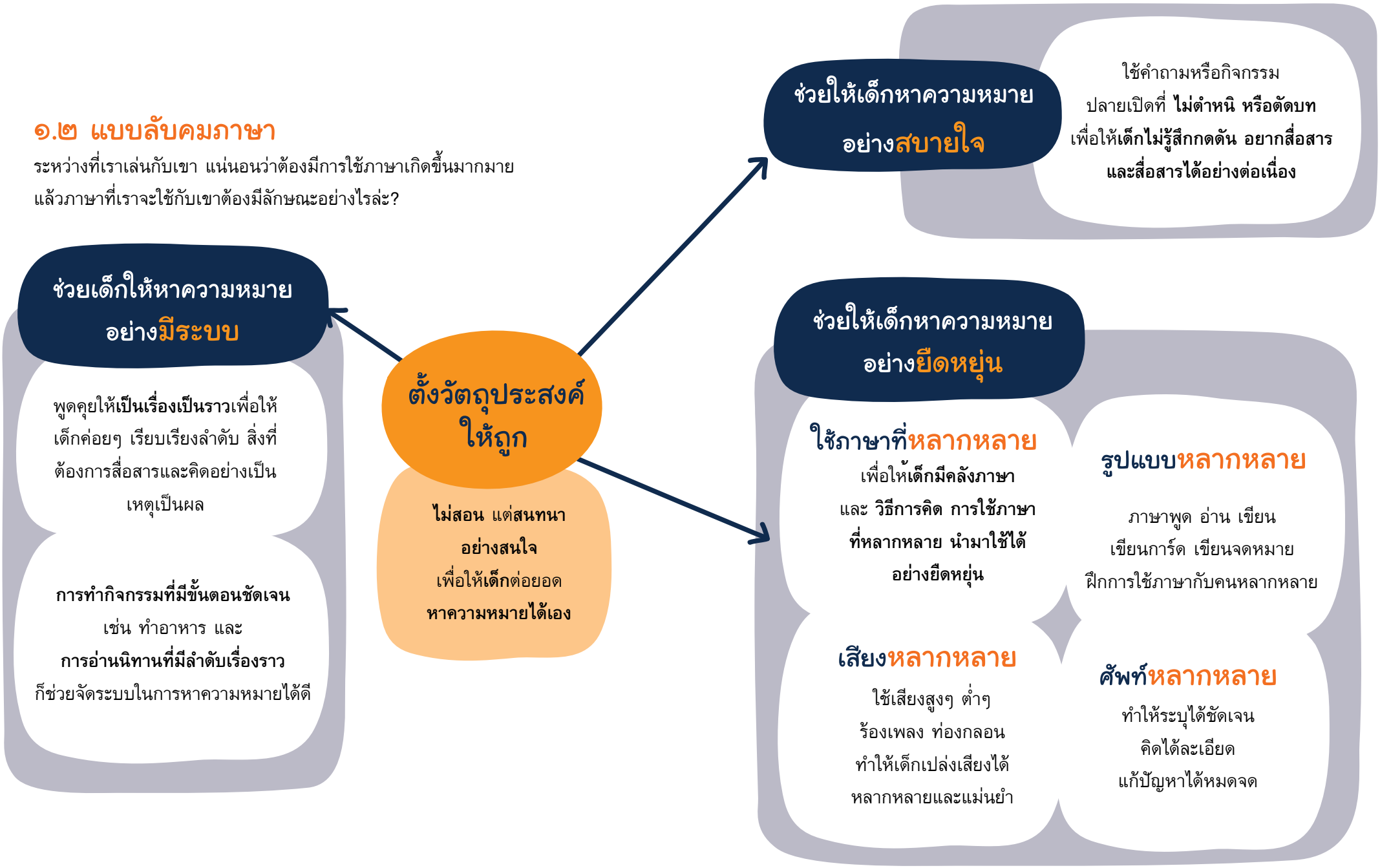

*"เวลาเด็กมาพูดคุยกับเรา เขามาประลองภาษานะ เพราะฉะนั้น**วิธีที่เราจะตอบก็ต้อง ลับคม ให้ดี**นะ อย่าไปตอบแบบแบนๆ ที่ๆเด็กไม่สนใจ"*

"การลับคมคือการ หาความหมายต่อจากสิ่งที่เขาเริ่มต้นไว้ เขาต้องการคนช่วยนำทางแบบนี้ บางสิ่งที่เขาเล่ามาดูเหมือนไม่มีสาระ ไม่มีที่มาที่ไป แต่มันมีความหมายกับเขา เขากำลังอยากสื่อความหมายบางอย่าง เราจะทำอย่างไรที่จะสืบเนื่องเรื่องนั้นให้มีความหมาย เราก็อย่าเพิ่งสอน แค่สนทนากับเขา หรือถามต่อ ด้วยคำถามของเรา เขาจะค่อยๆ เรียบเรียงสิ่งที่เขาอยากจะสื่อสารอย่างมีระบบมากขึ้นๆ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เขาได้แนวทางการใช้ภาษาของเขา"

รศ.ประภาภัทร นิยม
อธิการบดีสถาบันอาศรมศิลป์ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนรุ่งอรุณ

๒. วิธีเลือกหนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นด้วย

๒.๑ คำนึงถึงลักษณะหนังสือ

ลักษณะของหนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นด้วย

- เนื้อเรื่องไม่เล่าทั้งหมด แต่ทิ้งพื้นที่ไว้ให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิด การตีความ เพื่อทำความเข้าใจเรื่อง
- ภาพมีบทบาทที่สำคัญมากในการเล่าเรื่อง เพราะเด็กสามารถอ่านภาพได้แล้ว แต่ยังอ่านสัญลักษณ์(ตัวหนังสือ)ไม่ได้

ไปดูตัวอย่างการเล่นของเด็กกับหนังสือกันค่ะ

หนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นตีความ

เด็ก ๐-๓ ปี

จะเริ่มตีความจากภาพที่ใกล้เคียวความจริงมากๆ

ภาพจะไม่ลดทอนมาก สัดส่วนตรงตามจริง ดูแว้บเดียว ก็รู้เลยว่าเป็นคน เป็นเด็ก

เด็กยังรับรู้ได้ทีละน้อย จึงไม่มีภาพพื้นหลัง (background) มากวน

วิธีจับช้อนของเด็กก็ต้องเป็นแบบนี้

เด็ก ๔ ปีขึ้นไป

จะเริ่มตีความได้ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งการตีความภาพที่ไม่สอดคล้องกับเรื่อง ซึ่งจะทำให้เด็กจะตื่นตัวมาก (โปรดอย่าอธิบายปล่อยให้หนังสือภาพทำงาน) หรือตีความสิ่งที่เป็นนามธรรมอย่างอารมณ์ความรู้สึก อยู่ในบรรยากาศภาพได้ด้วย

เรื่องกับภาพไปคนละทาง ท้าทายสมองเด็ก

อารมณ์ความรู้สึกสอดแทรกอยู่ในภาพ

กระต่ายไม่มีหู และไข่ ดูหนังสยองขวัญด้วยกัน เด็กก็จะดูจากภาพก็ต้องตีความว่า มันสยองขวัญอย่างไร เป็นการตีความสองชั้น

หนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นคาดเดา

คาดเดาจากภาพ

จะมีตัวละครที่แอบๆ หลบอยู่ เห็นเพียงบางส่วน แล้วก็จะโผล่มามีปฏิสัมพันธ์ในหน้าถัดไป เมื่อเด็กจับทางได้ก็จะสนุกกับการ เล่น คาดเดา ว่าหน้าต่อไปจะเป็นตัวอะไรโผล่มา

คาดเดาจากเรื่อง

บุรุษไปรษณีย์มาส่งจดหมาย ที่บ้านหลังเล็กๆ แต่ในภาพมีของใช้จำนวน ๑๐ ชิ้น ในทุกๆ ฉาก มีคนอยู่ ๑๐ คน หรือว่าอย่างไร ของใช้ก็แปลกๆ ชวนคาดเดาว่าใครกันนะจะใช้สิ่งของแปลกๆ นี้

คาดเดาจากภาษา

ผ่านประโยคซ้ำๆ

ตัวหนังสือเป็นสัญลักษณ์ การเห็นรูปคำซ้ำๆ ได้ยินเสียงบ่อยๆ เด็กก็จะค่อยๆ คุ้นเคยกับ รูปคำ เสียง ความหมาย และเล่นพูดประโยคซ้ำๆ นั้น (ครูอ่านเว้นจังหวะให้เด็ก เล่นพูดประโยคซ้ำๆ จะยิ่งสนุก)

ผ่านคำคล้องจอง

ร้อน ร้อน เบื่อ เบื่อ เสือเบื่อใส่ เสื้อ
เลิกออกล่าเหยื่อ เบื่อ เบื่อ ร้อน ร้อน
(เดาจากเสียงสัมผัส และความหมาย)

ปูเสื่อ ปูเสื่อ เสือเอนลงนอน
เหงื่อไหลซอกซอน เสือนอนถอด *เสื้อ*
(เดาจากรูปประโยค+ความหมาย+ภาพ มีคำว่าถอด ก็รู้ว่า คำต่อไปคือ เสื้อ)

หนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นโต้ตอบ

กระตุ้นให้โต้ตอบกับหนังสือ คนขับรถฝากเด็กๆให้ช่วยดู ว่าอย่ายอมให้นกพิราบขับรถเมล์ นกพิราบมาขออ้อนวอนอย่างไร เด็ก(ผู้อ่าน ผู้ฟัง) จะพูดตอบในหนังสือว่า *“ไม่ได้”* ไปจนตลอดเรื่อง แม้จะไม่มีคำปรากฏในหนังสือ ก็คาดเดาว่าต้องตอบว่า *“ไม่ได้”*

หนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นค้นหา

พอบอกชื่อเรื่อง เด็กบางคนจะนับแมวบนปก เมื่อเด็กค้นพบว่ามีแมวบนปกเพียง ๑๐ ตัว แต่ตัวสุดท้ายหันมองไปด้านหลัง ชวนให้เล่นค้นหา...ปรากฏว่ามีแมวอีก ๑ ตัว ซ่อนอยู่ที่ปกหลัง และมีอะไรอีกตัวซ่อนอยู่

หนังสือที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นแก้ปัญหา

เมื่อกุริ กุระ ไปเจอไข่ใบใหญ่ยักษ์ ก็มีปมปัญหาให้คิดตลอดทั้งเรื่อง เช่น จะเอาไข่ยักษ์กลับบ้านอย่างไร จะนำเครื่องครัวมาอย่างไร จะตอกไข่ด้วยวิธีไหน ชวนให้เล่นสนุกกับการคิดแก้ปัญหาไปเรื่อยๆ

๒.๒ คำนึงถึงความเหมาะสม

เหมาะกับวัย

วัย ๐-๓ ปี

มองภาพจากปกก็รู้ว่าเป็นเด็ก สีตัดกันชัดเจน ไม่มีรายละเอียดด้านหลัง

- ภาพชัดเจน รายละเอียดไม่มาก
- รูปร่าง รูปทรง ชัดเจน ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- มีตัวละครน้อย (ตัวละครเดียว)
- เป็นเรื่องใกล้ตัว เรื่องเกี่ยวกับตัวเอง เช่น การกิน เด็กกินหก ใกล้กับความเป็นจริงของเด็ก
- จบด้วยความรัก ความอบอุ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กวัยนี้ชอบมากที่สุด
- ยังไม่มีเนื้อเรื่องมาก เพราะเด็กยังฟังไม่ได้นาน มักเป็นเรื่องเดียว นำเสนอด้วยรูปแบบซ้ำๆ (การกระทำซ้ำๆ ประโยคซ้ำๆ)
- ใช้ภาษาคำคล้องจอง จะทำให้เด็กอยู่กับหนังสือได้นานขึ้น เสียงสูงต่ำ คำซ้ำ และจังหวะ ช่วยให้เด็กตื่นตัว กระตุ้นให้อยากออกเสียง ไม่จำเป็นต้องถูกอักขระ หรือเป็นคำที่มีความหมาย เน้นความสนุกสนาน กระตุ้นให้อยากฝึกออกเสียงตามโดยอัตโนมัติ

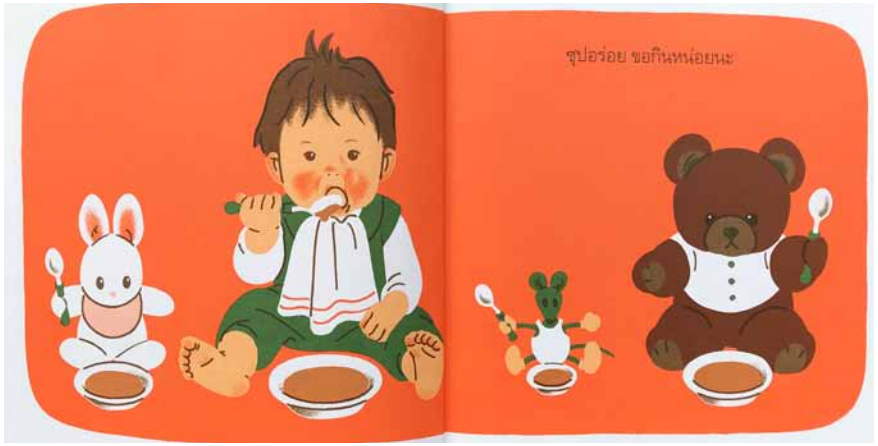

วัย ๓-๔ ปี

ภาพไม่ได้เหมือนจระเข้มากนัก แต่เด็กมีประสบการณ์ในการเห็นภาพจระเข้ หรือตัวจริงๆ มาแล้ว จึงสามารถแปลสารได้ว่า นี่คือจระเข้

- ภาพมีรายละเอียดมากขึ้น
- ลดทอนความจริงได้
- มีตัวละครมากขึ้น
- เนื้อเรื่องยาวขึ้น
- ใช้คำกลอน คำคล้องจองเพื่อดึงเด็กให้อยู่กับเรื่องได้นานๆ
- เป็นเรื่องใกล้ตัว เรื่องเพื่อน เรื่องที่โรงเรียน
- มีภาพฉากพื้นหลังได้ แต่ต้องคุ้นเคย เช่น ต้นไม้ บ้าน
- มีพล็อตเรื่องได้ แต่ไม่ซับซ้อน เช่น ความขัดแย้งในหมู่เด็ก
- นำเสนอเรื่องนามธรรมได้ เช่น ปมความขัดแย้ง

วัย ๔-๕ ปี

ดูเหมือนเป็นเรื่องง่ายๆ มีตัวละครไม่กี่ตัว แต่รายละเอียดอยู่ในบรรยากาศของภาพและนำเสนอเรื่องอารมณ์ได้มาก ทั้งเรื่องการรอคอย ความกลัว ในการทำความเข้าใจกับภาพมีหลายประเด็นที่กระบวนการคิดของเด็กต้องทำงานไปพร้อมๆ กัน เรื่องนี้จึงเหมาะกับเด็กที่มีประสบการณ์ในการตีความมาระดับหนึ่ง

- ภาพมีรายละเอียดมากขึ้น
- เด็กเริ่มอ่านอารมณ์ความรู้สึกจากภาพได้แล้ว
- เรื่องไม่จำเป็นต้องยากขึ้นเสมอไป คนส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดว่าเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เรื่องต้องยากขึ้น สิ่งที่ยากขึ้นคือการตีความของเด็ก
- เรื่องไกลตัวมากขึ้น อาจเป็นประสบการณ์ที่เด็กเคยเจอ เช่น ไปหาหมอ

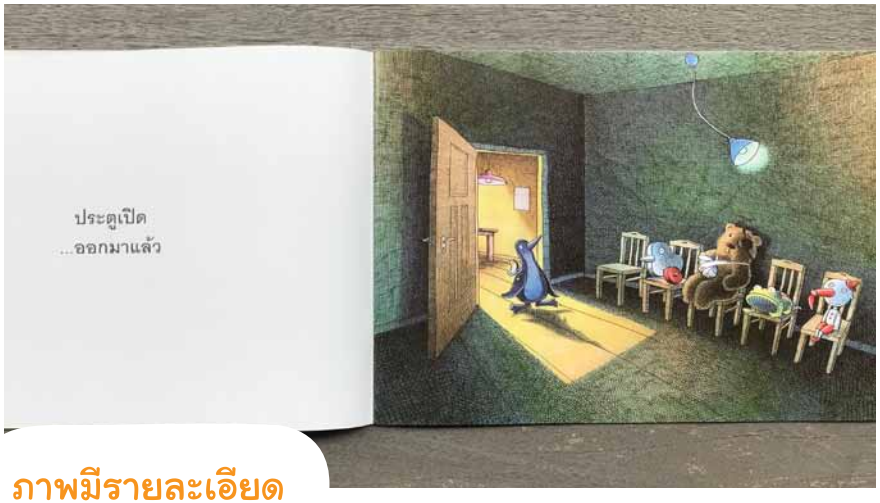

ภาพมีรายละเอียด

ภาพบอกอารมณ์ความรู้สึก

ประสบการณ์ที่เด็กเคยเจอ

เหมาะกับความสนใจ และประสบการณ์ทางภาษา

ความสนใจ

เด็กแต่ละคนมีความสนใจต่างกัน เพราะฉะนั้นต้องมีหนังสือที่หลากหลายหมุนเวียน

หลากหลายประเภท : นิทานภาพ คำกลอน/บทร้องเล่น นิทานพื้นบ้าน ตำนาน นิตยสาร โบรชัวร์ สารคดี(แบบภาพจริง) สารคดีเสริมความรู้ (แบบนำเสนอที่มากลไก การนับเลข บอดสี ฯลฯ)

หลากหลายหัวข้อ : ความรักความอบอุ่น ความกลัว ความสัมพันธ์ การผจญภัย ความขัดแย้ง ฯลฯ

ประสบการณ์ทางภาษา

หนังสือที่เลือกแล้วว่าเหมาะกับวัย แต่ไม่แน่เสมอไปว่าจะเหมาะกับเด็กทุกคน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเด็กแต่ละคน

ครูควรทำอย่างไร

- สังเกตว่าเด็กมีประสบการณ์ในการฟังมากน้อยแค่ไหน ถ้าเด็กยังไม่คุ้นกับการนั่งฟังนานๆ ควรเลือกเรื่องที่ง่าย น่าติดตาม เช่น (*เสือถอดเสื้อ*) - คำคล้องจอง สั้นๆ อ่านง่าย น่าติดตาม ,มีความตลก ถอดเสื้อโป๊
- สังเกตว่าเด็กชอบอะไร อยากอ่านอะไร เด็กบางคนเบื่อนิทาน อยากอ่านสารคดีเรื่องแมลง วาฬ (*ถ้าเธออยากเห็นปลาวาฬ*) ที่เขาชอบ พยายามหาหนังสือให้หลากหลาย
- เปิดโอกาสให้เด็กวัย ๔-๕ ปี เลือกหนังสืออ่านเอง อาจเป็นกิจกรรมให้เด็กผลัดกันเลือกเรื่องที่อยากให้ครูอ่านให้ฟัง
- มีหนังสือเสริมความรู้ ที่ยังคงเป็นนิทานภาพ เช่น (*บ้านใต้ดิน ๑๐๐ ชั้น*) มีเรื่องการนับ มีภาพให้เด็กอ่าน แทรกการทำโจทย์ แทรกเสริมความรู้ด้วยประโยคที่ไม่ยาวนัก

๓. วิธีใช้หนังสือ

๓.๑ วิธีถือ/เปิด

ในกรณีที่ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกลุ่ม ๑๐-๒๐ คน
คุณระพีพรรณ พัฒนเวช ให้ข้อแนะนำในการถือหนังสือ และการเปิดไว้ดังนี้

ใช้ ๔ นิ้วดันด้านหน้า

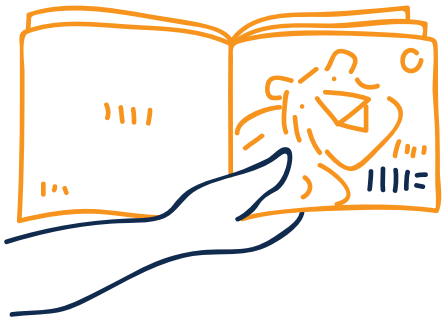

ใช้นิ้วโป้งดันด้านหลัง

วิธีถือ

- ถืออย่างไรก็ได้ที่มือไม่บังรูป ไม่บังตัวหนังสือ หรือบังน้อยที่สุด
- ใช้นิ้วโป้งดันด้านหลัง
- นิ้วที่เหลือทั้งสี่กันด้านหน้า
- กางหนังสือออกให้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้
- ถือห่างจากตัว เพราะจะสามารถเคลื่อนไหวหนังสือได้อย่างอิสระ จะเล่นแปลงร่างหนังสือให้เป็นอะไรก็ได้ เช่น ในกุริกุระ เปิดหนังสือเหมือนเปิดฝากระทะ
- ถอยหนังสือกลับมาเวลาที่เราจะอ่าน ชะโงกหน้ามอง อ่านแล้วยื่นให้เด็กดู

ถือหนังสือห่างจากตัว
เปิดจากมุม

วิธีเปิด

- ใช้ ๒ นิ้ว จับมุมล่าง แล้วพลิกเปิด มือครูจะไม่บังเด็ก เมื่อเด็กเห็นบ่อยๆ เด็กจะทำตาม หนังสือจะไม่ยับ
- ไม่ต้องรีบเปิด ให้เด็กมีเวลาดูภาพ ถ้าหากห้องกว้าง เด็กเยอะ ให้เคลื่อนหนังสือไปซ้าย ขวา ช้าๆ ให้เด็กดูได้ทั่วถึง

๓.๒ วิธีอ่าน

วิธีอ่าน มี ๒ แบบ

- อ่านให้ฟัง
- เล่าเรื่องจากภาพ

ในเด็กเล็กควรเน้น การอ่านให้ฟัง ก่อน เพราะการเรียบเรียงภาษาของหนังสือนั้นดีอยู่แล้ว และไม่ว่าครูจะอ่านกี่ครั้ง เด็กจะได้ฟังภาษาเดิมซ้ำๆ กัน ทำให้เด็กซึมซับการเล่าเรื่องที่มีลำดับขั้นที่ดี ไหลลื่น

คุณระพีพรรณ พัฒนเวช กล่าวว่า *“อย่าคิดว่าการอ่านตามตัวหนังสือจะไม่สนุก”*

ครูชีวัน วิสาสะ นักแต่งนักวาดและนักเล่านิทานชั้นแนวหน้าของไทย ให้วิธีในการอ่านไว้ ๔ ข้อ คือ ***“เต็มเสียง ถูกอักขระ จังหวะดี มีส่วนร่วม”***

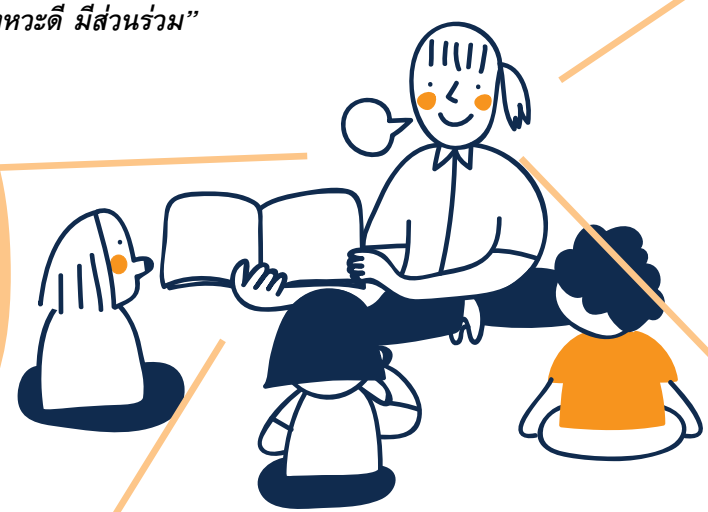

๑. เต็มเสียง

เปล่งเสียงออกมาให้ชัดถ้อยชัดคำ ไม่งึมงำ ไม่ตะเบง และอ่านตามอารมณ์ของเรื่อง ไม่ราบเรียบแต่ก็ไม่หวือหวาจนเหมือนการแสดงจนเกินไป

๒. ถูกอักขระ

เมื่ออ่านเต็มเสียง อ่านตามตัวหนังสือ จะทำให้อ่านถูกอักขระโดยปริยาย (การเล่าแทนการอ่านทำให้มีโอกาสพูดไม่ชัด)

ครูเป็นแค่ “เครื่องเล่านิทาน”
ให้ไว้ใจหนังสือ ไว้ใจเด็ก
ทำหน้าที่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. จังหวะดี

ไม่ใช่การดัดเสียง แต่ใช้เสียงหนัก/เบา หยุดสั้น/หยุดยาว เพื่อให้เด็กรู้ว่าใครจะเป็นคนพูด หรือ ตัวละครผู้พูดอยู่ในอารมณ์ไหน ทำให้การฟังสนุกมากขึ้น ถ้าหากเด็กเริ่มหันมาดูครูไม่ดูหนังสือ แสดงว่าครูแอคติ้งมากเกินไป ทำให้เด็กพลาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการตีความ เชื่อมโยงภาพกับเรื่องไปอย่างน่าเสียดาย ครูก็เหนื่อยอีกต่างหาก

๔. มีส่วนร่วม

- ให้เด็กเป็นผู้ตีความหนังสือเอง ครูแค่อ่านตามตัวหนังสือ ไม่ต้องขยายความบรรยายภาพ หรือสรุปให้ เด็กจะตีความผิดๆ ถูกๆ บ้างก็ไม่เป็นไร ก็เขากำลังฝึกอยู่
- เปิดโอกาสให้เด็กโต้ตอบกับเรื่อง เช่นเว้นวรรคคำพ้องเสียงให้เด็กเติม ถ้าหนังสือถามก็เว้นวรรคให้เด็กตอบ อ่านจบก็พูดคุยได้อีก

๓ บทแม่ครู

บทบาทครู
๐-๗ ปี ควรอ่านเขียนได้แค่ไหน

ช่วง ๐-๗ ปีเป็นช่วงที่เด็กกำลังมีพัฒนาการที่เรียกว่า**พัฒนาการภาษาแรกเริ่ม** (Early literacy develop) เป็นพัฒนาการทางภาษาที่เกิดขึ้นก่อนที่เด็กจะสื่อสารผ่านการอ่านและเขียนอย่างอัตโนมัติ และมีความเข้าใจใช้ภาษาได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นพัฒนาการที่เริ่มตั้งแต่แรกเกิดและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงอายุ ๒-๓ ปีแรกของการเข้าโรงเรียน (ประถมศึกษา)

ช่วง ๐-๗ ปี เด็กต้องได้สะสมทักษะภาษาแรกเริ่มอย่างถูกต้องและมากพอ โดยเฉพาะช่วง ๓-๗ ปี เพราะเป็นช่วงที่เด็กได้สะสมประสบการณ์ทางภาษามาพอสมควรแล้ว จึงต้องการสภาพแวดล้อมทางภาษาที่มีความท้าทายมากพอที่จะช่วยให้เขาก้าวต่อไปตามขั้นพัฒนาการที่ยากขึ้น

เตรียมจัดสภาพห้องเรียนให้พร้อม
เพื่อการ คิด อ่าน เขียน

- จัดให้มีมุมอ่านหนังสือในห้องเรียน ที่ห่างจากมุมเล่น เพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิขณะอ่าน
- มีชั้นวางหนังสือที่เด็กสามารถเลือกหยิบอ่านเองได้ ไม่ใช่เก็บในตู้ล็อกกุญแจ
- จัดหาหนังสือให้หลากหลาย มีหนังสือใหม่ๆ มาหมุนเวียน กระตุ้นความสนใจ
- ชวนเด็กๆ ให้รู้จักส่วนประกอบของหนังสือ ตั้งแต่หน้าปก เริ่มจากดูภาพปก แล้วชวนเดาเรื่อง อ่านชื่อหนังสือ ชื่อคนแต่งให้ฟัง ชี้ให้ดู แม้เด็กจะยังอ่านเองไม่ออก แต่เขาจะเริ่มเข้าใจว่าหน้าปกบอกอะไรกับเขาบ้าง

- มีโต๊ะเก้าอี้เล็กๆ เหมาะกับขนาดตัวเด็ก อยู่ใกล้ๆ กับมุมอ่าน สำหรับการขีดเขียน พร้อมกระดาษและอุปกรณ์ เผื่อสำหรับเด็กที่อยากต่อยอดจากการอ่าน อยากวาด อยากขีด เขียน
- ใช้สัญลักษณ์ง่ายๆ แทนชื่อกลุ่ม หรือใช้แยกแยะในการจัดเก็บของเล่น
- เขียนชื่อเด็ก พร้อมรูปเด็กทุกคน
- เขียนชื่อเครื่องใช้ในห้องพร้อมชื่อเครื่องใช้นั้นๆ คู่กัน
- หาโปสเตอร์ ไดอะแกรม (เช่นการรักษาความสะอาด โปสเตอร์หนัง) โบรชัวร์ มาแปะผนังห้องบ้าง ให้เด็กได้เห็นรูปแบบการสื่อสารจากสิ่งพิมพ์ที่หลากหลาย
- ติดพยัญชนะ สระ ในห้องให้เด็กได้เห็น แต่ไม่จำเป็นต้องสอน
- มีห้องสมุด หรือพื้นที่เพื่อการอ่านสำหรับเด็กเล็ก ที่เด็กๆ และคุณพ่อคุณแม่สามารถเข้ามาใช้งานร่วมกันได้ มีบรรยากาศสบายๆ มีหนังสือหลากหลายสามารถยืมกลับไปอ่านที่บ้านได้

อย่าเร่งรัดการอ่าน การเขียน

กระตุ้นให้เด็กอยากอ่าน อยากเขียน ด้วยกิจกรรมแทนการบังคับ หรือกำกับ เช่น

- หลังจากเล่นนอกห้อง หากมีเด็กพบเจอผีเสื้อ ชวนคุยเรื่องผีเสื้อ ชวนกันหาหนังสือเรื่องผีเสื้อมาดู
- ชวนออกไป**วาดรูปเล่นบนพื้นทรายกว้างๆ** ให้เด็กฝึกหมุนหัวไหล่ ข้อศอก ข้อมือจากพื้นที่กว้างๆ ก่อน
- ในขณะเดียวกันก็ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเขียน เช่น ร้อยลูกปัด ปั้นบัวลอย หยิบเมล็ดถั่วมาแปะเป็นภาพ ปั้นดิน
- เล่นวาดรูปหน้าเพื่อนบนกระดาษ วาดแมลง
- ชวนเขียนป้ายชื่อตัวเองติดที่ชั้นวางกระเป๋า ป้ายชื่อผักที่ตัวเองปลูกไปติดที่แปลง
- ติดผลงานเด็กทุกคนที่มีการวาด การเขียนเพื่อสื่อสาร แม้จะยังเขียนไม่เป็นตัวหนังสือ

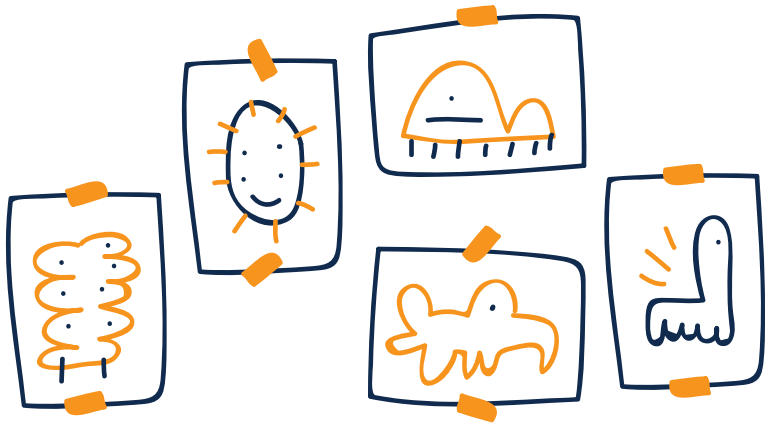

๐-๗ ปี ควรอ่านได้แค่ไหน

ทักษะภาษาแรกเริ่มที่เด็กต้องสะสมเพื่อการอ่าน

- **รู้จักสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และส่วนประกอบของสิ่งพิมพ์** เช่น หน้าปกหนังสือนิทาน บอกอะไรบ้าง
- **ความสามารถในการแยกแยะหน่วยเสียง** ที่มาประกอบเป็นคำ
- **รู้จักความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับพยัญชนะ** รู้จักเสียงพยัญชนะแต่ละตัว ความสัมพันธ์ของตำแหน่งพยัญชนะและสระในคำ นำไปสู่เสียงที่ประสมเป็นคำ
- **คำศัพท์** ซึ่งต้องได้เห็น ได้ยิน อ่าน เขียน และใช้ซ้ำๆ ในบริบทต่างๆ จึงจะจดจำและเข้าใจความหมายได้
- **ความคล่องแคล่วในการอ่าน** เป็นความสามารถในการถอดรหัสคำ รู้จักและเข้าใจความหมายของคำได้โดยอัตโนมัติ
- **ความเข้าใจในการฟังหรือการอ่าน** ต้องสะสมทุกข้อข้างต้น ร่วมกับความรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว กลไกการทำความเข้าใจ และการเชื่อมโยง

วัยเตาะแตะ-อนุบาล

(นักอ่านขั้นก่อนภาษาเริ่มต้น)

- จำหนังสือได้จากปก
- รู้วิธีหยิบจับหนังสือ
- สนุกกับการเล่นคำ เล่นเสียง
- ระบุสิ่งของในหนังสือได้
- แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครได้
- รู้ว่าภาพในหนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนของจริง
- ฟังนิทานได้
- ขอหรือบอกให้ผู้ใหญ่อ่านหรือเขียน

ปลายอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่๑

(นักอ่านขั้นภาษาเริ่มต้น)

- รู้ว่าสื่อรอบตัวสื่อสารข้อความบางอย่าง
- เริ่มเห็นความแตกต่างของคำและหลักภาษาในภาษาเขียน (เมื่อเทียบกับภาษาพูด)
- ชี้ด้วยนิ้วมือและออกเสียงตาม เริ่มกวาดสายตาอ่านจากซ้ายไปขวา
- รู้จักเสียงและรูปของพยัญชนะตัวที่ใช้บ่อย
- เริ่มรู้ว่าคำประกอบด้วยหน่วยเสียงและเชื่อมโยงเสียงกับตัวอักษร
- สังเกตเห็นและเริ่มใช้ข้อความที่มีรูปแบบซ้ำๆ และมีแบบแผน
- ใช้ข้อมูลจากภาพและภาษาช่วยในการอ่านและตรวจสอบการอ่านของตัวเอง

ประถมศึกษาปีที่๑ (นักอ่านขั้นเริ่มต้น)

- ยังคงอ่านออกเสียงแต่ส่วนใหญ่ไม่ต้องใช้นิ้วชี้ไปตามคำที่อ่าน
- คุ้นเคยและจำคำที่พบบ่อยได้
- เริ่มใช้เสียงพยัญชนะและสระมาถอดรหัสคำ (สะกดคำ)
- อ่านข้อความง่ายๆ ที่คุ้นเคยได้คล่องในระดับหนึ่ง มีเว้นวรรค รู้จักอ่านตามสัญลักษณ์ต่างๆ
- ยังคงใช้ภาพตีความแต่เริ่มอ่านข้อความที่มีภาพประกอบน้อยลงได้

ประถมศึกษาปีที่๑-๒ (นักอ่านขั้นรอยต่อ)

- อ่านออกเสียงได้คล่องและเริ่มอ่านในใจมากขึ้น
- มีคลังคำเป็นจำนวนมาก
- ใช้เสียงของพยัญชนะและสระ โครงสร้างคำ หลักภาษาและความหมาย ตรวจสอบการอ่านของตัวเองและแก้ปัญหาที่พบระหว่างอ่าน
- ไม่ได้ใช้ภาพในการตีความ แต่ใช้เพื่อขยายความ
- มีกลวิธีในการถอดรหัสคำที่ยืดหยุ่นและเริ่มอ่านหนังสือหลากหลายประเภท เช่น หนังสือเชิงสารคดี
- รักษาความสนใจและความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้นานขึ้น

๐-๗ ปีควรเขียนได้แค่ไหน

ก่อนที่เราจะสอนเด็กเขียนตัวอักษรเขาควรจะวาดเส้นและรูปทรงเหล่านี้ให้ได้เสียก่อน เพื่อให้เขาสามารถเขียนได้อย่างมั่นคง และคล่องแคล่ว

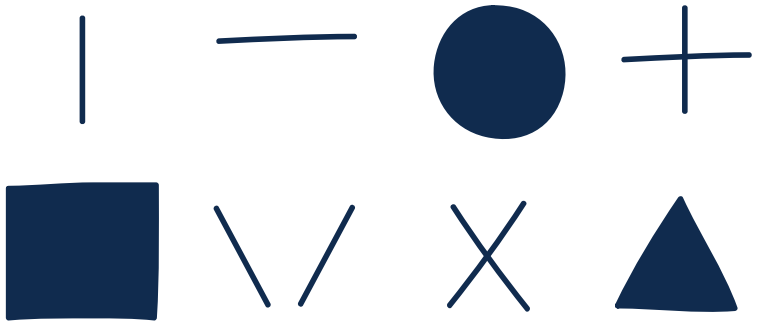

เด็กวัย ๑ - ๑ ขวบครึ่ง

วัยที่ไม่คาดหวังเรื่องการเขียน
เน้นพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก(มือ นิ้วมือ) ให้พร้อมก็เพียงพอ ด้วยการฝึกให้กำ ขยำ เช่น ขยำตุ๊กตา เล่นแป้งโดว์ เล่นทราย

ให้เด็กสนุกกับการใช้สีละเลงทั่วกระดาษ ควรเป็นสีเทียนด้ามใหญ่พิเศษ (Jumbo crayon) มีความเหมาะสมกว่าดินสอ กระดาษควรมีขนาดใหญ่กว่า A4 ยิ่งกว้าง ยิ่งใหญ่ ยิ่งดี

เด็กวัย ๒ - ๒ ขวบครึ่ง

ยังคงเน้นพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กเช่นเดิม แต่สามารถให้ลองฝึกวาดเส้นตรงแนวตั้ง และแนวนอนได้ เช่น วาดฝนตกลงมา (ขีดลง) และวาดถนน (ขีดขวาง) ควรเป็นสีเทียนด้ามใหญ่ หรือ ดินสอไม้ด้ามใหญ่ เพื่อให้เด็กจับได้ถนัดมือ หรือ ถ้าเป็นดินสอไม้ธรรมดาอาจจะมีปลอกจับดินสอให้

เด็กวัยวัย ๓-๔ ขวบ

ยังคงเน้นพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กต่อไป (กิจกรรมปั้น ขยำดินทราย ยังจำเป็น)

วัย ๓ ขวบ เริ่มวาด *"วงกลม"* ได้ เพราะกล้ามเนื้อมือมีความแข็งแรงมากขึ้น

วัย ๓ ขวบครึ่ง จะเริ่มวาดเครื่องหมายบวก (+) ได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการวาดเส้นแนวตั้งและแนวนอนได้

วัย ๔ ขวบ วาดรูปทรง *"สี่เหลี่ยมจตุรัส"* ได้ เพราะมีพื้นฐานจากเส้นแนวตั้งและแนวนอนมาแล้ว

ในช่วงวัยนี้ควรให้เด็กๆ

- **สนุกกับการวาดภาพอิสระ** แต่เราเริ่มสอนรูปทรงใหม่ๆ กิจกรรมที่เหมาะกับการฝึกฝนเส้นและรูปทรงของเด็กวัยนี้ คือ การวาด *"พระอาทิตย์" "รถยนต์"* และภาพอื่นๆ ที่มีเส้นและรูปทรงเหล่านี้เป็นส่วนประกอบ
- **เริ่มเข้าใจเส้นต่างๆ และรูปแบบซ้ำๆ** เขาจะพยายามวาดเลียนแบบเส้นและรูปแบบอย่างง่ายที่เขาเห็น เช่น *"ตัวอักษร"* เด็กวัยนี้เขียนตัวอักษรได้ ไม่ใช่เพราะเขารู้ตัวอักษรที่แท้จริง
- **เห็นเส้นต่างๆ เป็นส่วนประกอบของตัวอักษร** จึงพยายาม**วาดเลียนแบบ** แต่บางครั้งเขาจะวาดตัวอักษรที่เป็นคำ ซึ่งจดจำภาพของคำนั้นมาจากหนังสือ เช่น เมื่อเด็กเห็นรูปหมา และรูปคำว่า *"หมา"* เขาเห็นเส้นตรง เส้นเฉียง เส้นโค้ง ที่มาประกอบกันเป็น ภาพคำว่า *"หมา"* เด็กจึง**จดจำ**ได้ว่า ภาพที่มีเส้นเหล่านี้คือ *"หมา"* **ถึงแม้ว่าเด็กจะวาดตัวอักษรได้ แต่เขาไม่ได้เขียนได้ ต้องระวังอย่าไปบังคับเด็กเขียนตัวอักษรอื่นๆ ถ้าเขายังไม่พร้อม** เพราะเด็กยังมองว่า *"เขาวาดรูปอยู่ ไม่ได้เขียน"*

เด็กวัย ๔ - ๕ ขวบ

การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กยังเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไปตลอด (เน้น การออกแรงที่มือ นิ้ว เช่น ชวนเด็กๆ นวดแป้ง เช็ดพื้น ซักผ้า)

ช่วง ๔ ขวบครึ่ง เด็กๆ ควรฝึกเส้นแนวเฉียงขึ้น (/) เฉียงลง (\) เมื่อเขาวาดเส้นทั้งสองได้อย่างแม่นยำแล้ว จึงค่อยๆ เขยิบมาที่การวาดเครื่องหมายกากบาท (X) ซึ่งเกิดจากนำสองเส้นนี้มาวาดตัดกัน

เด็กวัย ๕ ขวบขึ้นไป

เด็กๆ สามารถฝึกวาด *"สามเหลี่ยม"* ได้ เพราะ เส้นเฉลียงขึ้นเฉลียงลงที่ฝึกมาจะสามารถช่วยให้เขาวาดภาพนี้ได้

กิจกรรมที่เหมาะกับการฝึกฝนเส้นและรูปทรงของเด็กวัยนี้ คือ การวาด *"บ้าน" "ภูเขา"* และภาพอื่นๆ ที่มีเส้นและรูปทรงเหล่านี้เป็นส่วนประกอบ

ถ้าเด็กๆ ยังไม่สามารถเขียนเส้นและรูปทรงต่างๆ ที่กล่าวไปข้างต้นได้ จะเป็นการยากที่เราจะเริ่มให้เขาเขียนตัวเลขหรือตัวอักษร โดยเฉพาะตัวอักษรภาษาไทย

ทั้งนี้การวาดเส้นและรูปทรงต่างๆ ควรทำควบคู่กับการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กด้วย และ**ทำด้วยความสนุกสนาน** เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจับดินสอขึ้นมาวาดเขียนลงบนกระดาษ และทำอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่ควรใช้เวลาฝึกนานเกินไป โดยประมาณวันละ

๑๐ นาทีในเด็กวัย ๒ - ๒ ขวบครึ่ง (๓ - ๕ วัน/สัปดาห์)

๑๕ นาทีในเด็กวัย ๓ - ๓ ขวบครึ่ง (๓ - ๕ วัน/สัปดาห์)

๒๐ นาทีในเด็กวัย ๔ - ๕ ขวบ (๓ - ๕ วัน/สัปดาห์)

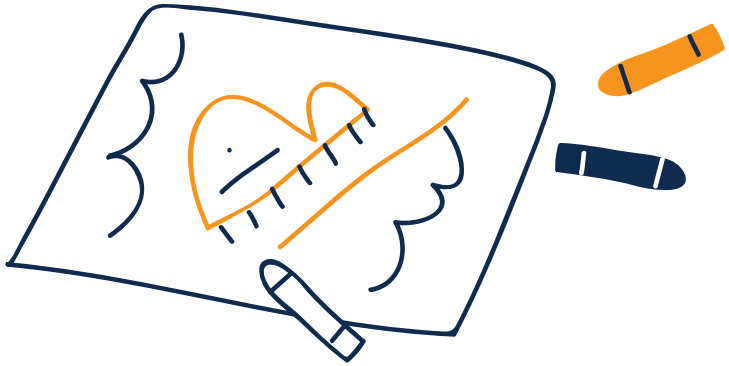

การเริ่มเขียน ควรเริ่มไล่ไปจาก ตัวเลขอารบิค ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ตัวอักษรภาษาไทย เพราะลักษณะเส้นที่เริ่มควรเริ่มจากเส้นพื้นฐาน (เส้นตรง มุมฉาก มุมแหลม) ไปยังเส้นที่ยากขึ้น (ม้วนหัว โค้งมน คดเคี้ยว)

อย่าใช้การเขียน ในการตัดสินตัวเด็ก

หากเด็กยังวาดหรือเขียนไม่ได้ตรงตามค่าเฉลี่ยของเด็กวัยเขา นั่นไม่ได้หมายความว่าเด็กคนนี้จะไม่มีความสามารถในการเรียนรู้ **เด็กแต่ละคนมีจังหวะในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน** เมื่อ *“เด็กยังเขียนไม่ได้”* เรามีหน้าที่มองกลับไปยังการจับดินสอ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และทัศนคติที่มีต่อการเขียนของเขา ไม่ใช่มาเพื่อจับผิดและทำโทษเขา ค่อยๆ ฝึกไปทีละขั้น อย่าเร่งเขาจนเกินวัย อย่าสร้างทัศนคติแง่ลบต่อการเรียนรู้

เมริษา ยอดมณฑป นักจิตวิทยาเด็ก เจ้าของเพจตามใจนักจิตวิทยา

ข้อมูลบางส่วนจากเพจตามใจนักจิตวิทยา

อ้างอิง

Schickedanz, J. A. (1999). Much More than the ABCs: The Early Stages of Reading and Writing. NAEYC, 1509 16th Street, NW, Washington.

https://www.growinghandsonkids.com/hands-on-ways-to-practice-pre-writing-lines.html

ระบบคิดเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการใช้ภาษาระหว่าง การพูด คุย อ่าน ฟัง ถาม ทวน ทักษะการคิดเหล่านี้ จะถูกกระตุ้นให้พัฒนา

สมองส่วนหน้า (Frontal Lope)

- การเรียนรู้
- เรียบเรียง/เชื่อมโยง /เปรียบเทียบข้อมูล
- พฤติกรรม
- การแก้ปัญหา
- การวางแผน
- การตอบสนอง
- เริ่มเมื่ออายุ ๖-๑๒ เดือน

สมองส่วนหลัง (Parietal Lope)

- ความรู้สึกสัมผัสทางกาย จดจำ
- รับรู้มิติสัมพันธ์กับกาลเวลาและสถานที่
- การทำงานสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา

สมองส่วนขมับ (Temporal Lope)

- รับรู้ข้อมูลจากการได้ยิน การพูด
- ความทรงจำ
- การมองเห็น

สมองส่วนท้ายทอย (Occipital Lope)

- การมองเห็น
- จดจำสิ่งของหรือคน และส่งข้อมูลในสิ่งที่มองเห็นไปยังสมอง (เข้าใจว่าสิ่งที่มองเห็นนั้นคืออะไร)
- สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่แรกเกิด

เมื่อเด็กฟังนิทาน สมองทุกส่วนจะทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

ทำอย่างไรให้เข้าถึง “คุณค่า”

คิด อ่าน เขียน เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม

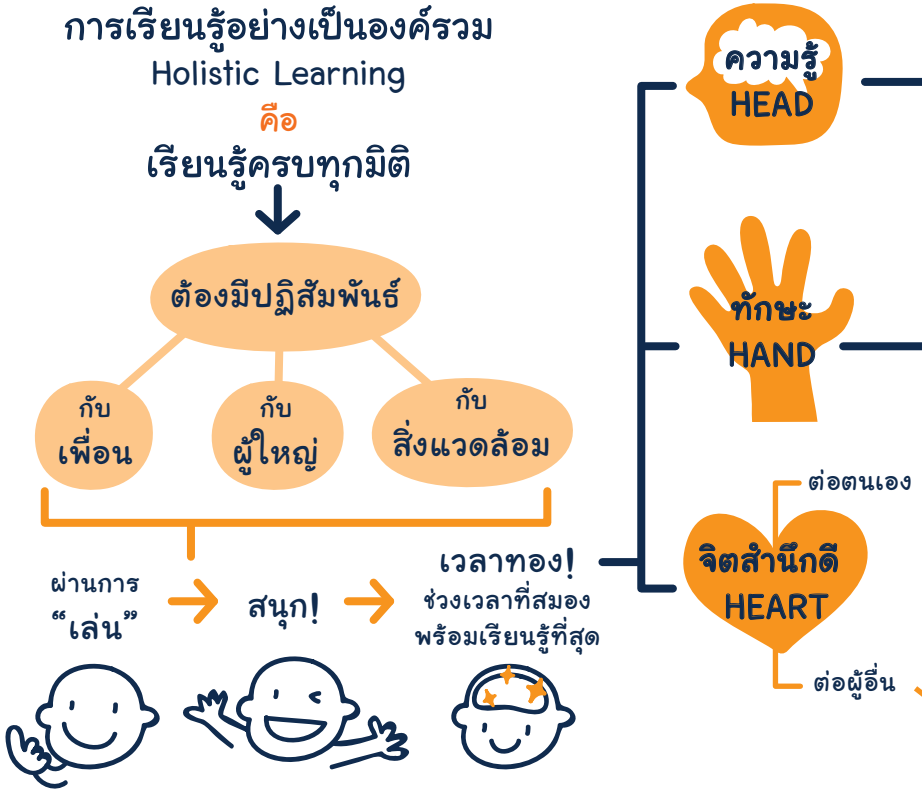

การตีความ การเรียบเรียง จัดลำดับเรื่องราว การเชื่อมโยง การเปรียบเทียบ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา เห็นตัวอย่างวิธีคิดแก้ปัญหาจากเรื่องที่อ่าน ค่อยๆ สะสมความเข้าใจการทำงานของพยัญชนะ สระ เข้าใจการผสมคำ เชื่อมโยงเสียงกับรูปตัวอักษรได้ จดจำ รูปร่าง รูปทรงตัวอักษรได้

มีทักษะการเปิดหนังสืออย่างถูกวิธี ทักษะการกวาดสายตาอ่าน และการสังเกตภาพ รู้จักดูแลรักษาหนังสือ ค่อยๆ สะสมทักษะการขีดเส้น นำเส้นมาประกอบเป็นรูปทรง รูปพยัญชนะ

- มีความสุขในการอ่านเขียน รักการอ่าน รักการสื่อสาร มีความฉลาดทางอารมณ์ด้วยเรื่องที่อ่านสะท้อนให้เด็กย้อนมองตัวเองเป็น
- สร้างสายสัมพันธ์ความรักความอบอุ่น ยิ่งอ่านในอ้อมกอดของพ่อแม่ก็ยิ่งทำให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ

เห็นโลกรอบตัวมากขึ้น เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น พยายามสื่อสารและรับสารอย่างละเอียดลออมากขึ้น

เปิดโอกาสให้เด็กสนุกกับการคิด อ่าน เขียนตามวัย ไม่เร่งรัด
จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพูด-คุย-อ่าน-ฟัง-ถาม-ทวน

แบบสังเกตพัฒนาการ

ชื่อ.....อายุ.....ปี

เรื่องที่อ่าน/กิจกรรม: .....

- การตีความ.....
- การเรียบเรียง จัดลำดับเรื่องราว .....
- การเชื่อมโยง.....
- การเปรียบเทียบ.....
- การวิเคราะห์.....
- จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์.....

  .....
- เห็นตัวอย่างวิธีคิดแก้ปัญหาจากเรื่องที่อ่าน.....

  .....
- ความรู้จากเรื่องที่อ่าน ทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เช่น จำนวน ฤดูกาล วัฏจักรพืช วงจรชีวิตสัตว์.....
- เสียงและคำ .....
- มีเจตจำนงในการอ่าน.....
- มีเจตจำนงในการเขียน.....

การอ่าน

- การเปิดหนังสือ.....
- การกวาดสายตา.....

- การสังเกต.....
- การดูแลรักษาหนังสือ.....

การเขียน

- การบังคับกล้ามเนื้อมัดเล็กในการขีด วาด เขียน ได้ตามความคิด.....

  .....
- อธิบายได้ว่ากำลังเขียนอะไร สื่ออะไร.....

- มีสมาธิจดจ่อกับหนังสือได้ตั้งแต่ต้นจนจบ.....
- มีความตั้งใจและความพยายามในการอ่านจนจบ.....
- ภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง เมื่อค้นพบ เข้าใจความหมาย หรือตีความได้.....

  .....
- เข้าใจเรื่องนามธรรมได้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่ต้องสั่งสอน ด้วยเรื่องราวที่กินใจ ทำให้เข้าใจ.....
- นิทานส่วนใหญ่มักมีปัญหา เด็กได้อาศัยนิทานในการคลี่คลายอารมณ์เชิงลบในด้านใดบ้าง เช่น ความกลัว ความพลัดพราก ความไม่สมหวัง ความโกรธ ความเสียใจ ไม่ได้ดั่งใจ.....

  .....

  .....
- ความสงบเวลาอ่านนิทานทำให้เด็กได้พัก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทำให้สมองทำงานอย่างมีศักยภาพ (สังเกตความนิ่ง มีสติในการตอบ).....

  .....
- ความสุขจากการฟังนิทาน นำไปสู่ความรักการอ่าน .....

  .....
- ความสุขในการขีด วาด เขียน.....

ตัวอย่าง แบบสังเกตพัฒนาการ

ชื่อ.....น้องเมฆ.....อายุ.....๓.....ปี

เรื่องที่อ่าน/กิจกรรม: นิทานกลอนสระเอาะ ติดเกาะทะเลาะกันใหญ่ (ครูอ่านให้ฟัง)

- การตีความ.....พยายามทำความเข้าใจเรื่อง.....
- การเรียบเรียง จัดลำดับเรื่องราว .....อ่านแล้วเล่าลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง.....
- การเชื่อมโยง.....เชื่องโยงกับตัวเองได้ว่าคุณพ่อเคยพานั่งเรือ พายเรือเล่น.....
- การเปรียบเทียบ.....เทียบกับประสบการณ์ที่ตัวเองเคยขึ้นเรือ.....
- การวิเคราะห์.....บอกได้ว่าทำไมเรือจึงแตก.....
- จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์.....อยากให้เรือแตกบ้าง จะได้เล่นน้ำ.....
- เห็นตัวอย่างวิธีคิดแก้ปัญหาจากเรื่องที่อ่าน..ระบุได้ว่าตัวละครแก้ปัญหาอย่างไร.....
- ความรู้จากเรื่องที่อ่าน ทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เช่น จำนวน ฤดูกาล วัฏจักรพืช วงจรชีวิตสัตว์.....ได้เรื่องการจม น้ำหนักบนเรือที่มากเกินไป.....
- เสียงและคำ .....คุ้นเคยกับคำและเสียงสระจากคำ เนื้อเรื่องที่คำคล้องจอง.....
- มีเจตจำนงในการอ่าน.....หยิบเลือกหนังสือเอง แล้วขอให้ครูช่วยอ่าน.....
- มีเจตจำนงในการเขียน.....อยากวาดเรือเอง.....

การอ่าน

- การเปิดหนังสือ.....กวาดสายตาจากซ้ายไปขวาได้.....
- การกวาดสายตา.....รู้วิธีการหยิบจับหนังสือ เปิดหนังสือเองเป็น.....
- การสังเกต.....สังเกตรายละเอียดของภาพได้ดี เริ่มสังเกตคำ.....
- การดูแลรักษาหนังสือ.....ค่อยๆ เปิดหนังสือ อ่านแล้วรู้จักเก็บ.....

การเขียน

- การบังคับกล้ามเนื้อมัดเล็กในการขีด วาด เขียน ได้ตามความคิด...หลังการอ่าน นึกสนุกอยากวาดรูปเรือ เริ่มขีดเส้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม.....
- อธิบายได้ว่ากำลังเขียนอะไร สื่ออะไร.....อธิบายว่ารูปที่วาดคือเรือ.....

- มีสมาธิจดจ่อกับหนังสือได้ตั้งแต่ต้นจนจบ..สนใจมากขอให้ครูอ่านซ้ำหลายรอบ..
- มีความตั้งใจและความพยายามในการอ่านจนจบ....ตั้งใจฟังจนจบ.....
- ภูมิใจ เห็นคุณค่าในตัวเอง เมื่อค้นพบ เข้าใจความหมาย หรือตีความได้..... ชี้ภาพระบุชื่อสัตว์ในเรื่องได้ เล่าให้เพื่อนฟังอย่างภูมิใจ.....
- เข้าใจเรื่องนามธรรมได้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่ต้องสั่งสอน ด้วยเรื่องราวที่กินใจ ทำให้เข้าใจ.....เข้าใจผลเสียของการทะเลาะกัน ทะเลาะกันไม่ดี.....
- นิทานส่วนใหญ่มักมีปัญหา เด็กได้อาศัยนิทานในการคลี่คลายอารมณ์เชิงลบในด้านใดบ้าง เช่น ความกลัว ความพลัดพราก ความไม่สมหวัง ความโกรธ ความเสียใจ ไม่ได้ดั่งใจ.....ได้คลี่คลายความกลัวและความตื่นเต้นจากเหตุการณ์เรือแตก ที่ตัวละครช่วยกันต่อแพกลับบ้านได้สำเร็จ เด็กรับรู้ว่ามีปัญหาก็ช่วยกันแก้ไข.....
- ความสงบเวลาอ่านนิทานทำให้เด็กได้พัก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทำให้สมองทำงานอย่างมีศักยภาพ (สังเกตความนิ่ง มีสติในการตอบ).....สงบนิ่งมาก ต่างจากเวลาที่วิ่งเล่นทั่วๆไป.....
- ความสุขจากการฟังนิทาน นำไปสู่ความรักการอ่าน .....อยากยืมหนังสือไปให้พ่อแม่อ่านให้ฟังซ้ำที่บ้าน อยากเล่าเรื่องเรือแตกให้พ่อฟัง.....
- ความสุขในการขีด วาด เขียน.....ภูมิใจกับภาพเรือที่ตัวเองวาด.....

ภาคผนวก

แบบสังเกตพัฒนาการทางภาษา
มี ๒ ด้านหลัก คือ การรับรู้และเข้าใจภาษา
และ การแสดงออกทางภาษา

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	นามธรรม	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๖-๑๒ เดือน	• สนใจและแสดงการตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินรอบตัว • จดจำสีหน้าท่าทางและน้ำเสียงได้	• ส่งเสียงยังไม่เป็นภาษา อือๆ อาๆ ปาๆ ดาๆ • ผลัดกันส่งเสียงกับคนอื่นเหมือนพูดคุยกัน • จดจำชื่อสิ่งของได้เล็กน้อย	-	-	-	-	• อาจติดขัดในการสื่อสารกับพ่อแม่และการสื่อสารในเรื่องเดียวกัน • การไม่ได้เปล่งเสียงอาจมีผลต่อพัฒนาการของกล้ามเนื้อบนใบหน้า
๑-๒ ปี	• ตอบสนองต่อคำบอกง่ายๆที่คุ้นเคย เช่น มานี่ หรือ หันหาเสียงเรียกชื่อ • เข้าใจท่าทาง เช่น โบกมือบ๊ายบาย	• ส่งเสียงยังไม่เป็นภาษา อือๆ อาๆ ปาๆ ดาๆ • ผลัดกันส่งเสียงกับคนอื่นเหมือนพูดคุยกัน • จดจำชื่อสิ่งของได้เล็กน้อย	-	-	-	สามารถเข้าใจคำสำคัญ (key word) ๑ คำ จากประโยค เช่น จมูกของหนูอยู่ไหน	• อาจติดขัดในการสื่อสารกับครอบครัว และการสื่อสารในเรื่องเดียวกัน • อาจติดขัดในการเลียนแบบเรียนรู้ เพราะขาดทักษะการทำความเข้าใจ ขาดสมาธิจดจ่อ

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	นามธรรม	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๒-๓ ปี	• ทำตามคำสั่ง ๒ ขั้นตอนได้ เช่น ไปที่ห้องแล้วหยิบเสื้อมา • เมื่อถาม สามารถชี้บอกอวัยวะหลักๆ และสิ่งของได้ เช่น หู ตา จมูก ปาก แขน ขา เสื้อผ้า ของเล่น อาหาร	• คำที่เกี่ยวกับการกระทำ เช่น ไป วิ่ง • วัย ๒ ปี มีคลังคำศัพท์ ๒๕๐ - ๓๐๐ คำ • วัย ๓ ปี มีคลังคำศัพท์ ๑,๐๐๐ คำ	• พูดเป็นประโยคสั้นๆ ๒-๓ คำ เช่น พ่อไปทำงาน • ยังคงพูดคุยกับตัวเองได้ยาวๆ	• พูดถึงเหตุการณ์ในปัจจุบัน • ใช้คำลักษณะนามง่ายๆ เช่น หมา ๑ ตัว • เริ่มใช้คำแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น ของหนู ของพ่อ	• **คำบุพบท:** บน ล่าง ใน นอก ปิด เปิด • **คำบอกขนาด**: ใหญ่ เล็ก ยาว • **คำบอกจำนวน**: ๑ ๒ • **อื่นๆ**: หยุด ไป ดัง เงียบ หนัก เบา อ่อน นุ่ม ร้อน หนาว	เข้าใจ และสามารถใช้คำถาม อะไร ที่ไหน	• อาจติดขัดในการสื่อสารหรือการเล่นกับเพื่อน การเข้าสังคม • อาจติดขัดในการเลียนแบบเรียนรู้ เพราะขาดทักษะการทำความเข้าใจ ขาดสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับเพื่อนในวัยเดียวกัน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนที่ไม่คุ้นเคย • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิดความต้องการ

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	นามธรรม	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๓-๔ ปี	• ติดตามความหมายของบทสนทนาของผู้อื่นได้ • ทำตามคำสั่ง ๓ ขั้นตอนได้ เช่น ไหนชี้รถแล้วชี้แมวกับลิงซิ • เข้าใจประโยคที่ยาวและซับซ้อนขึ้น	• อายุ ๔ ปี ใช้คำศัพท์เกือบ ๑,๕๐๐ คำ	• ใช้ประโยคที่มีคำอย่างน้อย ๓-๔ คำ • บอกเล่าได้ว่ากำลังทำอะไร • บอกหน้าที่ หรือประโยชน์ของสิ่งของได้	• เริ่มพูดถึงเรื่องในอดีตเรื่องที่ผ่านไปแล้วได้ • ใช้คำเชื่อม เช่น พ่อกับแม่ • ใช้สรรพนามเรียกบุคคลที่ ๓ เวลาเล่าเรื่อง เช่น เขา หรือเรียกชื่อ	๓ ถึง ต้นๆ ๔ ปี: • **คำบุพบท:** ข้างล่าง ด้านหลัง แรก ใกล้ • **คำบอกขนาด:** สั้น เตี้ย • **คำบอกจำนวน:** ๓ ทุกคน ทั้งหมด หมดเกลี้ยง หมดแล้ว • **อื่นๆ**: แข็ง ช้า เบา เยอะ สี	• เข้าใจคำถาม **ใคร** • สามารถใช้คำถาม **อะไร ที่ไหน**	• อาจติดขัดในการสื่อสารหรือการเล่นกับเพื่อนการเข้าสังคม • อาจติดขัดในการเลียนแบบ เรียนรู้เพราะขาดทักษะการทำความเข้าใจขาดสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับเพื่อนในวัยเดียวกัน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนที่ไม่คุ้นเคย • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิด ความต้องการ • อาจติดขัดในการตอบสนองได้เหมาะสมกับคำถาม • อาจติดขัดในการหาคำศัพท์ในการพูดทำให้พูดไม่คล่อง

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	นามธรรม	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๔-๕ ปี	ติดตามความหมายของบทสนทนาของผู้อื่นได้	• คลังคำศัพท์ยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ • เข้าใจชื่อสีและรูปร่าง เช่น สีแดง สี่เหลี่ยมจตุรัส • แยกแยะของออกเป็นหมวดหมู่ได้ เช่น สัตว์ อาหาร	ใช้คำอย่างน้อย ๔-๕ คำต่อประโยค	• พูดถึงเรื่องทั้งในอดีตและอนาคตได้ • ใช้คำขยาย/เปรียบเทียบ เช่น ใหญ่ ใหญ่มาก ใหญ่ที่สุด • เชื่อมประโยคที่เป็นเหตุเป็นผลด้วยคำว่า ‘เพราะ’ • ใช้คำวิเศษณ์ขยายคำนาม/กริยา เช่น วิ่งช้า จับเบาๆ	**<u>ช่วงกลางถึงปลาย ๔ ปี</u>** • **บุพบท:** กลาง รอบๆ ไปจาก ไกล จาก ระหว่าง ผ่าน(through) ถัดไป ข้างๆ สุดท้าย • **ขนาด:** สั้น(ขนาด) สูง อ้วน • **จำนวน:** ๔ มากที่สุด บาง(ชิ้น) **<u>ช่วงปลาย ๔ ปี ถึง ๕ ปี</u>** • **บุพบท:** ข้างหน้า ในแถว มุม ตรงกลาง • **ขนาด:** ผอม บาง • **จำนวน:** ๕ เป็นคู่ • **อื่นๆ:** เหมือน ไม่เหมือน(ขนาด) ไม่เหมือน (หน้าที่)	• เข้าใจคำถามอย่างไร • ถามความหมายของคำ	• อาจติดขัดในการเข้าสังคม • อาจติดขัดในการเลียนแบบ เรียนรู้ เพราะขาดทักษะการทำความเข้าใจ ขาดสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับเพื่อนในวัยเดียวกัน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนที่ไม่คุ้นเคย • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิด ความต้องการ • อาจติดขัดในการตอบสนองได้เหมาะสมกับคำถาม • อาจติดขัดในการหาคำศัพท์ในการพูด ทำให้พูดไม่คล่อง

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	นามธรรม	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๕-๖ ปี	• ติดตามความหมายของบทสนทนาของผู้อื่นได้ • ทำตามคำสั่งที่มีขั้นตอนหลากหลายได้ • ทักษะการทำความเข้าใจคำศัพท์มากขึ้น	ทักษะการทำความเข้าใจคำศัพท์มากขึ้น	• ใช้ประโยคที่ซับซ้อนขึ้น • ใช้ภาษาตามจินตนาการในการเล่น เช่น บทบาทสมมุติ หรือเล่าเรื่อง • บอกลักษณะของสิ่งของได้หลากหลาย	-	**เวลา:** เมื่อวาน พรุ่งนี้ เช้า บ่าย หลังจากนี้	ใช้คำถามอย่างไร ที่ไหน	• อาจติดขัดในการเข้าสังคม • อาจขาดความใส่ใจและสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น • อาจติดขัดในการทำตามตารางเวลา และทำกิจวัตรประจำวัน • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนที่ไม่คุ้นเคย • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิดความต้องการทั้งผ่านการพูดและการเขียน • อาจติดขัดในการตอบสนองได้เหมาะสมกับคำถาม • อาจติดขัดในการหาคำศัพท์ในการพูดทำให้พูดไม่คล่อง

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	แนวคิด	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๖-๗ ปี	• แลกเปลี่ยนความคิดเห็น • ทำตามคำสั่งที่มีขั้นตอนหลากหลายได้	แยกแยะสิ่งของเป็นหมวดหมู่ ได้อย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น จากรูปร่าง สี การใช้งาน วัสดุที่ใช้	• สามารถรายงานผ่านการพูดสั้นๆ ได้ • ใช้ภาษาตามในระดับที่สูงขึ้น • ผ่านการใช้ประโยคเล่นมุกตลก/ล้อเลียน/เสียดสี/ถกเถียง/แสดงความคิดเห็น/เล่าถึงสถานการณ์ที่ซับซ้อน/พูดถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาหรือภาพยนตร์ที่ดูมาได้อย่างละเอียด • พัฒนาทักษะภาษาเขียนและความสามารถที่จะเขียนบรรยายและเล่าเรื่อง	ไวยากรณ์ถูกต้องแม่นยำขึ้น	• **คำบุพบท**: ซ้าย ขวา • **อื่นๆ**: เหมือน ต่าง ฤดูกาล เวลาต่างๆ ในหนึ่งวัน • สามารถเข้าใจความแตกต่างระหว่างจินตนาการและความจริง	สามารถคาดเดา / แสดงเหตุผลก่อนตัดสินใจ / ให้วิธีแก้ปัญหาและคำอธิบาย	• อาจติดขัดใน การเข้าสังคม • อาจขาดความใส่ใจและสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น • อาจติดขัดในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับคนที่ไม่คุ้นเคย • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิดความต้องการทั้งผ่านการพูดและการเขียน • อาจติดขัดในการตอบสนองได้เหมาะสมกับคำถาม • อาจติดขัดในการหาคำศัพท์ในการพูดทำให้พูดไม่คล่อง • อาจอ่านไม่คล่องและทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ไม่ดี

อายุ	การฟัง	คำศัพท์	ประโยค	ไวยากรณ์	แนวคิด	คำถาม	สิ่งที่อาจเกิดขึ้นหากพัฒนาการช้ากว่าวัย
๗-๘ ปี	สามารถฟังได้นานขึ้น เช่น เข้าฟังคนมาพูดที่โรงเรียน	-	• สามารถแสดงความคิดเห็นได้ • สามารถถ่ายทอดทั้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงและเรื่องในจินตนาการได้	ใช้ไวยากรณ์ที่เหมาะสมทั้งในการพูดและการเขียน	แก้ปัญหาได้	ถามคำถามเพื่อทำให้ข้อมูลกระจ่างขึ้น	• อาจติดขัดใน การเข้าสังคม • อาจขาดความใส่ใจและสมาธิจดจ่อ • อาจติดขัดในการทำอะไรตามลำดับขั้นตอน • อาจติดขัดในการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น • อาจติดขัดในการแก้ปัญหาต่างๆ • อาจติดขัดในการสื่อสารเพื่อบอกความคิดความต้องการทั้งผ่านการพูดและการเขียน • อาจติดขัดในการตอบสนองให้เหมาะสมกับคำถาม • อาจติดขัดในการหาคำศัพท์ในการพูดทำให้พูดไม่คล่อง • อาจอ่านไม่คล่องและทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ไม่ดี

แนะนำหนังสือ
วัย ๐-๓ ปี

สำนักพิมพ์
แพรวเพื่อนเด็ก

- กระดุ๊ก กระดิ๊ก กระด๊อก กระแด๊ก
- ก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ
- ขึ้นอย่างไรนะ
- คุณฟองฟันหลอ
- คุณฟองนักแปรงฟัน
- คุณกลมๆเล็กๆ
- ตด
- ตัวเลขทำอะไร
- แตะต้นไม้วิเศษ
- น้องส้มโอกับพี่หลอดไฟ
- บ้านใบไม้
- ผู้ช่วยตัวจิ๋ว
- เม่นหลบฝน
- แมวขี้กลัวกับแม่มดตัวเล็ก
- ลงอย่างไรนะ
- ลายของใคร
- สี่สหาย กับต้นไม้ ๑๐๐ ต้น
- หัวผักกาดยักษ์
- อนุบาลช้างเบิ้ม
- อีเล้งเค้งโค้ง
- อึ
- หนังสือชุด “น้องหมี
- หนังสือชุดบ้าน ๑๐๐ ชั้น(๔ เล่ม)

สำนักพิมพ์
แปลนฟอร์คิดส์

- กล่องของพระราชา
- ตะล๊อกต๊อกแต๊ก
- ฉันชอบรถไฟ
- เท้งเต้ง
- แม่ไก่แฮตตี้
- โอละเห่

สำนักพิมพ์ นานมี

- เจี๊ยบน้อยกับเม่นเกาลัด
- ถู แตะ เป่า เขย่า สนุกจัง!

มูลนิธิเอสซีจี

- กอด
- คุณช้างไปเดินเล่น
- ช่วยเช็ดให้นะ
- บา บา
- เมล็ดแครอต
- ลูกสัตว์น่ารัก
- บ้านหลังน้อยยามค่ำคืน
- พระจันทร์ฝันดี
- มือหนูอยู่ไหน
- ลูกกระต่ายคืนรัง
- ลูกสัตว์ไปกับแม่
- สีฟ้าเล็กๆ กับสีเหลืองเล็กๆ
- หนูนักระบายสี

วัย ๔-๗ ปี

สำนักพิมพ์ สานอักษร

- ชุดนิทานกลอนสระแสนสนุก (๑ ชุดมี ๑๔ เล่ม ครบทุกสระ)
- ชุดนิทานเลขแสนสนุก (๑ ชุดมี ๑๐ เล่ม เลข ๐-๑๐)

สำนักพิมพ์ แพรวเพื่อนเด็ก

- กุริ กับ กุระ
- กูจี กูจี
- ขนมปังกลม กลิ้ง กลิ้ง
- งานแรกของมี้จัง
- ดอกไม้จากใครเอ่ย
- ดอกไม้ใกล้ตัว
- ต้นไม้ใกล้ตัว
- ต้นไม้ในสวน
- เต่าสองตัวกับหมวกหนึ่งใบ
- ถนนสาย ฟ ฟัน
- น้องหนูอยู่ไหน
- ปลาสายรุ้ง
- ผู้ช่วยตัวจิ๋ว
- ผู้ช่วยตัวจิ๋วกับกระดุมสีแดง
- พระจันทร์อยากมีเพื่อน
- แมวน้อยร้อยหมื่นชาติ
- แมวยายปุ๋ง
- แมว ๑๑ ตัว กับ ยักษ์อุฮิอะฮะ
- รถไฟสายลูกหนู
- หมวกใบเล็กของเจ้าปลายักษ์
- หนังสือชุดบ้าน ๑๐๐ ชั้น (๔ เล่ม)
- ชุดสี่สหายผจญภัย (๔ เล่ม)

สำนักพิมพ์ แปลนฟอร์คิดส์

- กระต่ายกับพระจันทร์
- กำเนิดพระสังข์
- กำเนิดหนุมาน
- ความลับอร่อยจัง
- เด็ก+หุ่นยนต์
- เดี๋ยวนี้!
- ช้อนน้อย
- นกป่ากับปู่ต้นไม้
- น้ำแข็งใส ใส่น้ำหวาน
- พระสุธน มโนห์รา
- มาร์สแมนกับยายเช้า ตอนปราบมังกร
- แม่ไก่แฮตตี้พาลูกคืนรัง
- รอนานหน่อยนะ
- หนังสือชุด ของวิเศษของไดโนน้อย (๓เล่ม)

สำนักพิมพ์ ห้องเรียน

- นิทานขุนเขา
- นิทานภูผา
- นิทานเมืองโบราณ
- นิทานลำน้ำ
- บ้านเรามีเงาประหลาด
- ผีไทยไม่มีวันตาย
- สุดสาคร
- อมตะผีรอบโลก
- หนังสือชุดรามเกียรติ์ (๓ เล่ม)

สำนักพิมพ์ นานมี

- เจ้ามังกรหน้าตาเป็นอย่างไรนะ
- ฉันชื่อเจน
- ไดโนเสาร์ตัวโตโต๊โต
- ลูกหมาป่าสามตัวกับเจ้าหมูจอมเกเร
- วันหนึ่งผมจะโต
- หนังสือชุด ครอบครัวอบอุ่น สนับสนุนลูกเป็นคนดี (๕ เล่ม)
- หนังสือชุด ชวนหนูรักร่างกาย (๘ เล่ม)
- หนังสือชุด ถ้วยฟูชวนหนูรู้จักอารมณ์(๑๐เล่ม)

มูลนิธิเอสซีจี

- เจ้าหญิงถุงกระดาษ
- ถ้าเธออยากเห็นปลาวาฬ
- ทำไม
- นักเดินทาง
- นี่คือหนังสือ
- บ้านบนต้นไม้
- แพะสามตัว
- มหัศจรรย์หนังสือบินของนายมอริส เลสมอร์
- รอยทะเล
- ลูกแมวซื้อมันแกว
- สัตว์ไม่ควรใส่เสื้อผ้าเด็ดขาด
- ห้าพี่น้องกับของเล่นใหม่
- หมีตัวใหญ่ที่สุด

ภาคีเครือข่าย

- โรงเรียนรุ่งอรุณ
  โทร ๐-๒๘๗๐-๗๕๑๒-๓ โทรสาร ๐-๒๘๗๐-๗๕๑๔
  https://www.roong-aroon.ac.th/
  https://www.facebook.com/roongaroonschool

- อนุบาลบ้านรัก
  โทร ๐-๒๓๙๒-๘๘๐๗
  https://www.facebook.com/Anubarnbaanrak/

- มูลนิธิสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา
  https://www.facebook.com/wisdom.playground.foundation/

- โครงการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยหลักสูตรศึกษาศาสตร์ สถาบันอาศรมศิลป์
  โทร ๐-๒๔๙๐-๔๗๔๘-๕๔
  www.arsomsilp.ac.th

- สำนักพิมพ์สานอักษร
  https://www.facebook.com/saanaksornbook/

ครูหัวใจใหม่

โครงการสื่อสร้างสรรค์
เพื่อการเรียนรู้อย่างองค์รวม

หนังสือชุด
ครูชุมวัย หัวใจแม่

ดาวน์โหลดหนังสือ
และรับชมวิดีทัศน์
www.holisticteacher.net

ชุดวิดีทัศน์สื่อสร้างสรรค์
การศึกษาองค์รวม (ครูหัวใจใหม่)
Arsomsilp Channel